

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה ער/שכט של הממשלה
ג' באלול תשכ"ט - 17.8.69

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן (מאמצע סעיף 905), י. אלון (מאמצע סעיף 904), י. אלמוגי, ז. ארן, מ. בגין, י. בורג, מ. בנטוב (מאמצע סעיף 904), י. ברזילי, ח. גבתי (מאמצע סעיף 904), י. גלילי, מ. דיין (מאמצע סעיף 904 עד אמצע סעיף 907), ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל (מאמצע סעיף 904), י. ספיר, פ. ספיר (מסוף סעיף 904), מ. קול, ח.מ. שפירא, ז. שרף (מאמצע סעיף 904), א. שטון
נעדר השר: י.ש. שפירא (חולה)

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
רב-אלוף ח. בר-לב - הרמטכ"ל (מסעיף 904 עד אמצע סעיף 905)
רס"ן א. בראון - לשכת שד הבטחון (מסעיף 904 עד אמצע סעיף 905)
י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש הממשלה (מסעיף 904 עד אמצע סעיף 905)
סא"ל א. פורן - לשכת הרמטכ"ל (מסעיף 904 עד אמצע סעיף 905)

רשמו - ל. צ'סנר
ע. שבץ

סדר היום: 904. סקירה בטחונית
905. חשיפת רשתות ארגוני המחבלים
906. ברכה לשרים ז. ורהפטיג ו-מ. קול
907. שביתת ההנדסאים והטכנאים
908. מכירת אונית הנוסעים "תיאודור הרצל"
909. זריקת רימון בחברון
910. הסדר הבנייה
911. חשיפת רשתות ארגוני המחבלים - המשך הדיון
912. הרחבת איזור שיקום בנחלאות, ירושלים - המשך הדיון
913. קרן השוואה לתשלום תגמולים למשרתים במילואים
914. אישור הסכם לשיתוף פעולה מדעי וטכני בין מדינת ישראל ובין הרפובליקה של אורוגוואי

904. סקירה בטחוניתראש הממשלה ג. מאיר:

אני פותחת את הישיבה. רשות הדיבור לרמטכ"ל.

הרמטכ"ל ת. בר-לב:

ברצוני לדווח על עיקרי האירועים במשך השבוע.

בגזרה המצרית, בדרך כלל, מדוור-סואר וצפונה, אפשר לומר ששורר שקט יחסי, כאשר האש היא אש מנשק קל בלבד. מדוור-סואר דרומה, יש מדי פעם בפעם הפגזות של מרגמות בלבד, פרט לשני מקרים בהם פתחו המצרים באש ארטילריה. מקרה אחד בראס-נסלה - שם הם ירו כ-100 פגזים מתותחים של 130 מ"מ במחלקים בחוף המערבי של המפרץ; המקרה השני, אחמול לפנות ערב, כאשר הם ירו פעם 10 פגזים ואחר כך עוד 5-6 פגזי 122 מ"מ על מוצב שלנו, שהוא יותר צפונה מדוור-סואר.

המצב בתעלה הוא כזה, שאנחנו עובדים בהחלט בקצב מוגבר, גם בציוד מכני כבד וגם במספר אנשים רב יותר, ויחסית לתקופה שלפני הפלת המטוסים, המצב היום יותר רגוע.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

גם הם עובדים?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

גם הם עובדים, ודאי.

התקרית בראס-נסלה התרחשה בשלבים הבאים: לנו היו כאן (מצביע על המפה) גם כוחות שעבדו וגם כוחות שבאו לתגבר, לקראת פעילות לילה, כאשר המוצב בראס-נסלה נמצא עכשיו יחסית בשלבי בנייה, רק בונקר אחד מוכן ומכוסה במה שצריך להיות מכוסה. שני חיילים ירדו לחוף להתרחץ והתרחקו מן החוף ואחד התחיל לטבוע, אז הצטרפו אליהם עוד 2-3 חיילים בנסיון להציל את הטובע.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

הם יורדים לשחות ברשיון?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כן, יורדים לשחות ברשיון, המדובר במפרץ סואץ ושם מתרחצים מדי פעם בפעם. האנשים במוצב עצמו, כאשר נודע להם ששם חייל טובע, הם יצאו אל הסוללה שפונה לעבר הים וצפו בפעילות החיילים, ואז ירדו מספר פגזים במרחק של קילומטר וחצי מאחורי המוצב. המפקד במקום החליט, בניגוד להוראות, שלמרות זאת אפשר להמשיך בעבודות. כך הם המשיכו לעבוד כאשר 5 דקות אחרי זה ירדה הפגזה של 6 פגזים לתוך קבוצת העובדים, וכאן היו לנו רוב הנפגעים. כמובן שאחרי זה הם נכנסו לבונקרים ועסקו בעבודות פינוי.

מהמכה הראשונה הזאת של 6 הפגזים, היו לנו הרוג אחד ו-16 פצועים, ושאר הפצועים היו תוך כדי פעולות ההצלה ופינוי הנפגעים.

מה שאפשר כאן לציין, כפי שאמרתי קודם - יש לנו כל מיני בונקרים שם, רק אחד גמור, האחרים עדיין אינם מכוסים עם שכבת פיצוץ, וכל הבונקרים קיבלו פגיעות ישירות, אבל אף בונקר לא נחבל ולא נהרס, כי סוג המרעומים של התותחים, שהם משמשים בהם, אין להם הסידור הזה של ההטייה וחזירה.

אנחנו במקביל עם האש שלהם, פתחנו אש תותחים שלנו לעבר עדכיה ויותר מאוחר תקפנו סוללות במטוסים. השעה היתה שעת היום האחרונה, לכן תקפנו רק מבנה אחד של סוללה אחת. הסוללה הזאת נפגעה, המצרים עזבו את המקום ודילגו למקום יותר צפונה. זאת אנחנו יודעים מהתצפיות שלנו.

אלה הם עיקרי האירועים בתעלה בשבוע האחרון. כאשר האש נפתחה לעבר ריכוז האנשים וריכוז הציוד, היו לנו במקום הזה (מצביע על המפה) 4 טרקטורים, 3 משאיות ומנוף להרמה. רוב המשאיות האלה יצאו מכלל שימוש, כאשר המצרים ירו למעלה מ-100 פגזים ומהם כ-20 פגעו באיזור המוצב עצמו. זה האירוע העיקרי בגיזרה המצרית.

לגבי הגיזרה היורדנית - כללית, הפעילות בקווים היום היא של הפח"ע, כאשר הלגיון עצמו, מאז הפעלת המטוסים שלנו נגד תעלת ע'ור - עד כמה שאנחנו יודעים - פתח בתקרית גדולה אחת באיזור גשר עבדאללה ביום חמישי. אבל פרט למקרה הזה בגשר עבדאללה, מאז פיצוץ התעלה על ידינו, הלגיון עצמו לא ירה, אבל הפעילות של הפח"ע מתנהלת בצורה פחות או יותר רגילה.

בתוך האירועים הגדולים בגיזרה הזאת היתה, קודם כל, התקרית הזאת באיזור גשר עבדאללה, בה פתח הלגיון באש טנקים על טרקטורים שלנו. גם כאן אנחנו בונים מוצב ויש לנו שם מספר טרקטורים ומשאיות. הלגיון פתח באש-טנקים על טרקטורים אלה. אנחנו הבאנו לשטח טנקים שלנו ואז התפתחה חליפת-אש, וטנק אחד שלנו נפגע בפגיעה ישירה של טנק שלהם. כאן היו לנו הרוג אחד ושני פצועים.

נוסף לזה, פתחו הירדנים באש ארטילרית לאיזור המוצב הזה (מצביע על המפה), שהוא כאמור הסוללה שלנו שחיפתה על הכוחות שלנו שם.

אנחנו הכנסנו גם מבנה אחד של מטוסים על מוצב זה שפתח באש. התקרית התחילה לפני הצהריים ונסתיימה בערך ב-1.30 בצהריים, וכפי שאמרתי, היו לנו בתקרית הזאת הרוג אחד ושני פצועים. זו התקרית היחידה שהיתה במשך השבוע שעבר עם הצבא הירדני.

לאורך הבקעה, היו פעילויות די רבות של מחבלים. מבחינה סטטיסטית, הרשימה הזאת היא כמובן די מרשימה. במשך השבוע הזה היו 24 מקרי ירי מעבר לגבול על ידי קבוצות ה"פתח" למיניהן. לפי מיטב הידיעות שלנו, הלגיון לא השתתף בזה.

12 מקרי ירי היו בדרום רמת-הגולן ועמק בית-שאן ו-12 מקרי ירי בבקעת הירדן מטירת-צבי דרומה. כן היו 5 מקרי מיקוש, וכולם אותרו וסולקו לפני שגרמו נזק. היו 2 מקרים של פתיחת אש על מוצבים שלנו מצד הגבול שלנו; חדירה של חוליה ופתיחת אש, והיו 3 מקרי התקלויות של מארבים שלנו בכוחות מחבלים, שלושתם נסתיימו ללא נפגעים מצדנו ומצדם היו בסך הכל 10 הרוגים. ההתקלויות האלו היו: האחת בערבה ושתיים בבקעה ואחת בעמק הירדן. ההתקלות בעמק הירדן היתה בליל שבת על יד הירדן, מזרחה לשער הגולן, כאשר הכוחות שלנו הבחינו בחוליה של 8 מחבלים. כוחותינו פתחו באש, 5 מהם נהרגו ונשארו בשטח, שני כנראה נפצעו, כי ראינו עקבות של דם ו-2 הנותרים הספיקו לצאת. בהגיענו לשם בבוקר, הסתבר שזו היתה חוליה שנכנסה גם כן מהאיזור המזרחי לשער הגולן, הגיעה צפונה, מזרחית למעגן, ועל יד הכנרת הציבה בזוקות להפעלה עצמית וחזרה, במגמה לעבור את הירדן חזרה, ובדרכה בנסיונה לצאת, היא נתקלה בכוחות שלנו ולמעשה חוסלה. הבזוקות שהם הציבו באיזור מעגן, בחלקן פעלו ובחלקן לא פעלו. לנו לא היו מזה נזקים. זה בעצם היה המארב הגדול שלנו, שבו חוסלו 5 מחבלים ונפגע עוד אחד.

היו לנו בבקעת הירדן עוד שני מקרים של התקלויות באחד מהם נהרגו שני מחבלים, ובמקרה שני נהרג חבלן אחד. היתה לנו התקלות באיזור באר-אורה, שבה נהרגו שני מחבלים.

אם לסכם, בגיזרה הירדנית הפעילות החבלנית היתה די אינטנסיבית השבוע, אבל ללא נזקים.

לגבי הפעילות של הצע"י, למרות שההוראות שיש להם אומרות לפתוח באש על כל מטרה אפשרית וכדאית - בדיווח שלי לפני שבוע קראתי את ההוראות האלה והן לא שונות, לכוחות צבא ירדן קיימות הוראות לפתוח באש על מטרות כדאיות ואפשריות - למרות זאת פתחו באש רק פעם אחת במשך השבוע האחרון בגשד עבדאללה.

אשר לפעולה שלנו בירדן - אנחנו תקפנו במטוסים את תעלת הע'ור, באותו מקום בו היא חובלה פעם שעברה על ידי פעולה רגלית. הפעם פגענו בה באותו מקום, ועל ידי כך המים היום זורמים חזרה לירמוך, ובאיזור הזה (מפה) בערך מול שער הגולן ודרומה, התעלה ניזונה רק ממי יובלים ומהאגם שהוא מאגר מים ולא ממימי הירמוך. זה המקום (מפה) שנתקף ופוצץ, ומכאן המים חוזרים לירמוך וממשיכים באפיק הירמוך, כאשר בתעלת הע'ור יש קצת מים מהיובלים. במקום הזה (מפה) מול בית-שאן, יש מאגר מים שמסוגל לספק שליש מהמים המסופקים ע"י הירמוך. הירדנים חסמו את החלק הדרומי של התעלה, כאשר החלק הצפוני מקבל כרגע 50% מהמים מהאגם ומן היובלים המקומיים.

שר החקלאות ח. גבתי :

ממה ניזון האגם?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

ממאגר החורף, שהוא די ריק כיום.

כפי שאמרתי - אינני רוצה להכנס ליותר פרטים - המצב כיום הוא, שמקום הפיצוץ, שהוא ליד פתח היציאה עד לשונה כ-15 ק"מ, אין מים בכלל. משונה עד האגם, וזה שוב 10-15 ק"מ, יש כשליש מים כתוצאה מזה, שהירדנים סגרו את החלק הדרומי ויש פה בכל זאת מקורות מים מקומיים. מהאגם, שהוא יוצא מבית-שאן, עד המקום שאותו סגרו, יש כ-50% מים מהאגם עצמו. לא ברור לנו כמובן מה המאגר הזה אומר לגבי העתיד. יכול להיות, שבעבור חודש הוא לא יוכל לספק כמות כזו.

למחרת הפיצוץ, התקרבו הירדנים לתעלה, כנראה כדי לבדוק בדיוק את המצב, פתחנו עליהם באש והם הסתלקו ומאז אינם יורדים לתעלה עצמה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה להוסיף לשאלתו של חשר גבתי - נוסף ל-50% מים שמקבלים עכשיו יש מקורות אחרים, שהם יכולים לשאוב מהם מים. הם יכולים לשאוב מהירדן, ובוודאי עושים זאת ויש גם בארות עם מים. התעלה אינה מקור המים היחיד באיזור ההוא. היה שם ישוב לפני שהם עשו את התעלה והישוב הזה גיוון בעבר על ידי מים, ששאבו במשאבות, ובוודאי שאבו גם מן הירדן.

שר החקלאות ח. גבתי:

הם יכולים גם עכשיו לשאוב מים מן הירדן? אנחנו

נותנים להם?

שר הבטחון מ. דיין:

כן, יש להם באיזה מקום צינור, זה תלוי איפה נמצאת המשאבה. אני מניח, שבמקומות מסויימים הם יכולים לשאוב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין המצב כך, שהירדנים מסתפקים בזה ולא איכפת להם. אני עוד אמסור על כך.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

עד כמה שאנחנו יודעים ורואים, הקטע הזה מפתח היציאה ועד לשונה הוא ממש ללא מים.

בלבנון אנחנו הפעלנו מטוסים נגד ריכוז המחבלים באיזורי החורשות שליד ובמורדות החרמון. התוצאות, עד כמה שאנחנו יודעים: 5 חבלנים הרוגים ו-7 פצועים. הלבנונים הודיעו על ארבעה אזרחים הרוגים ו-14 פצועים. את הידיעה על אנשי ה"פתח" ההרוגים קיבלנו ממקורות מודיעין.

הפעילות של המטוסים שלנו היתה על מטרות, שגם התגלו בצילומי אוויר, וגם היו לנו לגביהן אינפורמציות קודמות.

בגיזרה הלבנונית יש פעילות מסויימת. למשל, ביום שישי ושבת היתה אש בזוקות על בית קיצוני במטולה, והיה ירי על סיור של משמר הגבול שלנו בגיזרה היותר מערבית, בו נפצע חייל של משמר הגבול. אבל בסך הכל, בשבוע הזה בגיזרה הזאת, למרות שמבחינה סטטיסטית יש פעילות די עניפה, בסך הכל בשבוע הזה היה יחסית שקט. למשל, היו גם איזה קטיושות שגורו כנראה לעבר קרית-שמונה, אבל זה פגע כנראה באיזה שהוא מקום באמצע האיזור ולקח לנו חצי יום

לחפש ולגלות את הקטיושות האלה.

אם נסכם את התמונה בגיזרה הלבנונית - הריכוזים של המחבלים נפגעו, וכתוצאה מזה הפעילות שלהם מבסיסי הצבא לא נפסקה, אבל במשך השבוע לא היו דברים חמורים באופן מיוחד בגיזרה זו.

זה הדיווח שיש לי למסור.

ראש הגמטלה ג. מאיר:

בקשר לפעולה בלבנון, איש לבנון אמר לאמריקנים באו"ם, שלו היו פוגעים רק ב"פתח" - מילא, אבל הפעם פגעו גם בכפרים. איך זה קרה?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אנחנו לא תקפנו אף כפר, תקפנו מטרות שראינו אותן גם בצילומי אוויר, וגם אותו קצין קישור של לבנון, בהודמנויות שונות, ציין אותן בפנינו.

יחד עם זאת אינני יכול להיות בטוח אם לא נפע מישהו מהאזרחים מחוץ לכפרים. יכול להיות, שרסיס של פצצה של 200-250 ק"ג חומר נפץ, שנזרקה 500 מטר מהכפר יכלה לפגוע גם בכפר עצמו. המקום הבנוי היחידי שתקפנו הוא חאן גדול, איזה מין דבר עתיק כזה, שלפי הידיעות וגם לפי צילומי אוויר נמצא באופן בלעדי בידי המחבלים. והאימות שזה מקום בלעדי שבידי המחבלים, מצאנו בזה שהוא היה מוגן ב-6 מקלעים נגד מטוסים, גם האינפורמציה המודיעינית וגם צילומי האוויר הראו, שזה מקום מוגן על ידי תוחחי נ"מ, ידענו שללבנון אין צבא בצד המזרחי של החצבני, ועל כן לקחנו זאת כמטרה. יתכן שבאותו מקום יש גם אזרחים לבנוניים ויתכן שהם נפגעו, אבל אנחנו לא תקפנו שום כפר, אלא מטרות בתוך

החורשות פלוס המקום המיוחד שלא היו בו תושבים, אלא רק מחבלים. יחד עם זאת, אני לא יכול לומר שאני בטוח שלא נפגעו פה אזרחים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

עלי להביא לידיעת הממשלה, שלאחר הפעולה נגד תעלת המים, שנעשתה ביום ראשון שעבר, אחרי ישיבת הממשלה, נחקבל שדר בשעה די מאוחרת בלילה, דרך האמריקנים, שהירדנים הודיעו לאיש השגרירות האמריקנית בעמאן שהם רוצים להוציא בבוקר, או יוציאו אנשים בבוקר, לתיקון התעלה או לעריכת סקר לקראת התיקונים. מובן שהם מבקשים, שאנחנו ניתן להם לתקן את התעלה - האמריקנים הוסיפו שהם ממליצים על כך - וההוראות של יוני עדיין בתוקפן. הודענו שזה לא בא בחשבון. אנחנו רוצים לדעת מה יהיה אחרי זה. אחרי התיקון נצטרך עוד פעם לפוצץ? זה לא משחק בשבילנו.

אנחנו הודענו שאנחנו דורשים בעצם רק דבר אחד - מה שביקשנו אז וויתרנו עליו - אנחנו רוצים מפגש בין מפקדים כדי לעשות סידורים מתאימים לסידור העניין שם. על זה נתקבלה תשובה, שממשלת ירדן מודיעה עוד פעם שההוראות של יוני עומדות בתוקפן, יש קשיים מעשיים רבים לקיום מפגש כזה, אינם רואים זאת כאפשרי, לא מן הנמנע שבעתיד זה יהיה אפשרי, אבל העיקר הוא שהתעלה תתוקן.

אני מציעה שלא נדון על זה הבוקר. אנחנו לא עומדים להגיד להם: טוב, היות ואז אמרתם שחשבתם ולא שמרתם - אדרכא; אם תתעורר שאלה, נשוב ונדון.

שר הבריאות י. ברוזילי:

בהמשך לשאלה הקודמת של ראש הממשלה, הייתי מבקש לדעת מה היא ההערכה - האם זה משחק כפול של לבנון? אנחנו שמענו כאן, לא שהם הזמינו פעולה זו, אלא שהם לא יראו זאת בעין רעה, ובכל זאת הם "בישלו דייסה" במועצת הבטחון. מה קורה? אם זה משחק כפול, נצטרך לשקול זאת לאור המשחק הזה.

אם קרה דבר שלא רצינו בו ותוך כדי פעולה פגענו באזרחים, או שהפעולה נגמרה אחרת מכפי שתיכננו, זה לא הוברר לי עד הסוף והייתי מבקש שהרמטכ"ל יבהיר את הדבר.

אני רוצה בכל זאת לחזור לתקרית בתעלת סואץ. אהיה האחרון לזרות מלח על הפצעים, אבל אני רוצה להיות בטוח, האמנם חוקי המשמעת נשמרו.

הרמטכ"ל ת. בר-לב:

אמרתי שהם הלכו להתרחץ ברשות, אבל כאשר התחיל אחד לטבוע, הם קמו מהבונקרים להסתכל בפעולת ההצלה.

שר הבריאות י. ברזילי:

מה עשו המפקדים בענין זה?

הרמטכ"ל ת. בר-לב:

שני המפקדים פצועים, כאשר ייצאו מבית-החולים, ייכנסו לבית-הסוהר. יש פקודות ברורות. יש שם עשרות אלפי אנשים ופה ושם עושה מישהו טעות. זו היתה טעות.

שד הבריאאות י. ברזילי :

זאת רציתי לדעת. אינני מאשים אף אחד, אינך צריך

להתרגש כל כך.

הרמטכ"ל ת. בר-לב :

לי יש טענות, כי היה צריך לנהוג להיפך, כאשר ירדו הפגזים היה צריך להפסיק את העבודה ולהכניס את האנשים לבונקרים. הם פעלו בניגוד להוראות. זה המצב.

מסדתי כאן גם לפני שבוע, אחרי מקרה המיקוש באל-חמה, שיש הוראות ברורות לבדוק מתחת לגשר. הם לא בדקו מתחת לגשר וקרה מה שקרה. אנחנו על המשמר ונלחמים בדברים כאלה. יש אלף דברים שהם בסדר וקורה שהמקרה האלף ואחד לא בסדר. ברור שכאן יש דברים, שאינם תקינים, או דברים יוצאי דופן. פה הם בכלל לא היו בסדר, וזה לא צריך היה לקרות.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אותו לבנוני שדיבר עם אותו אמריקני אמר לו גם זאת: "אנחנו מוכרחים, מתוך שיקולים פנימיים שלנו, להגיש תביעה לאו"ם, אחרת המשטר הרופף שישנו יחמוטט לגמרי".

שד הבטחון מ. דיין :

שני הדברים אינם עומדים בסתירה, שמצד אחד הוא מבקש "לדפוק" את החבלנים, ומצד שני לבנון מגישה תלונה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם כבר, הוא רוצה לחזור הביתה מהאו"ם עם איזה

הישג.

השר מ. בגין:

האם יש לנו ידיעות נוספות על המתרחש לגבי הפיקוד של החזית המזרחית? האם הסורים תוכננו את כוחותיהם, והאם יש ידיעות נוספות על המצב מבחינה זו מאז שנפגשנו?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אין לנו שום ידיעות נוספות פרט לזה, שמלחת סורית נמצאת עכשיו במצרים, ואנחנו לא יודעים עדיין שום דבר ספציפי, אבל צריך להניח שהמצרים ילחצו על הסורים ליתר פעילות וליתר סיוע. אבל מבחינת הנעשה בפיקוד המזרחי, אין לנו שום דברים נוספים על זה, שישנה סוללה סורית בתוך ירדן, וכוח המשלוח העיראקי נמצא ברובו ביורדן, אבל חטיבה אחת ממנו נמצאת בדרום סוריה. הדברים האלה מעידים על זה, שיש בכל זאת איזה שהוא קשר. המטוסים הירדניים, כזכור, נמצאים ברובם בשדה תעופה בסוריה, כך שיש סימנים על איזו שהיא התגבשות, אבל קונקרטי אין לנו שום דבר נוסף פרט לעובדה, שיש מפגש מצרי-סורי במצרים עכשיו.

השר י. ספיר:

בשבוע או עשרת הימים האחרונים יש הרגשה של הפוגה, אבל לדעתי, זה לא צריך להטעות אותנו.

השר י. גלילי :

איפה מורגשת ההפוגה?

השר י. ספיר :

שמענו מפי הרמטכ"ל, שבמשך השבוע האחרון, בהשוואה למה שהיה לפני שלושה-ארבעה שבועות, יש שוני בזה, שאנחנו לא עומדים ליד תעלת סואץ בפני התקפות ארטילריות, כפי שהיו קודם לכן.

השר י. גלילי :

בסואץ, אבל לא בעמק הירדן.

השר י. ספיר :

גם בענין זה שמענו כאן, שהצבא הירדני נמנע מליזום פעולות, והפעולות הן בעיקר על ידי ה"פתח". זה לא צריך להפליא אותנו וגם לא לתת לנו מקום למחשבה שיש בזה סיכוי להמשך.

אני יכול להניח, בין אם יש הסכם בין כל הצדדים, או שזו יוזמה מצרית או ירדנית או סורית, אפשר להתכונן לפעולה מסויימת, ותכונה זו תבוא בוודאי בגדר הצעה, כי מצדם עלולה לבוא פעילות מוגברת. שאלתי היא: האם שמים לב לדבר זה, והאם אפשר יהיה במטה להעריך את האפשרויות והסיכויים של ההתפתחות?

שר הפנים מ.ח. שפירא :

הייתי מבקש לדעת מה מצב הפצועים מהתקרית בתעלת

סואץ.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אנחנו נמצאים בכוננות מתמדת ונדמה לי, שאנחנו לא צפויים להפתעות. לכל צרה שלא תבוא, אנחנו ערוכים עם כוחות שיהיו מסוגלים - גם אם יש לנו תקלה בהתרעה - להחזיק מעמד עד שנעביר כוחות.

אינני יודע בדיוק מה מצב הפצועים מבין ה-19 שנפצעו בתעלה, שניים היו פצועים קשה. מאחר שזה קרה ביום חמישי ועד היום, יום ראשון, לא קיבלתי שום דיווח מיוחד, אני מניח שמצבם קשה, אבל אין לי ידיעות מפורטות.

השר י. גלילי:

יש לי שתי שאלות, ואינני יודע אם הן מכוונות

לרמטכ"ל.

השאלה הראשונה - האם יש מצב בידיעות שמתפרסמות בעתונות על כך, שמתנדבים אירופיים משתתפים בפעולות ה"פתח" או מתאמים פעולות אתם?

שר הבטחון מ. דיין:

הם בכל אופן מצטלמים אתם. ישנם יהודים, שמתנדבים ל"פתח" ומצטלמים אתם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בליל שבת היו אצלי אורחים והיו ביניהם סטודנטים, שלומדים ב"הארורד" והם סיפרו, שהם מכירים סטודנטים יהודים שנסעו להתנדב ל"פתח".

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אנחנו לא נתקלנו, לא ביהודים וגם לא בגויים מתנדבים, אבל יש לנו ידיעות על מתנדבים שמתאמנים שם. היו תקופות, שהיו ידיעות קונקרטיות, פעם על הולנדי ופעם על אמריקני, שהיו להם משימות קונקרטיות. לפי הידיעות האלה, היו צריכים להכנס לארץ כתיירים ולבצע פעולות מסויימות. אנחנו ערים לזה, בינתיים הם לא הופיעו ולא נתקלנו בהם בכל ההתקלויות.

השר י. גלילי:

אפשר לדעת מה המצב ברצועת עזה?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

בעזה יש עליות וירידות, אבל גם בתוך העליה התלולה של הפעולות יש עקומה של עליות וירידות. בשבוע האחרון עזרנו שם כמה אנשים, אבל בסך הכל, המצב ברצועת עזה הוא די פרוץ, כאשר האובייקטים לפעולות של החוליות האלה הם לא רק יהודים, אלא גם משתפי פעולה ערביים. אלה קבוצות של רוצחים מקצועיים, והרצח עצמו מעיד על גישה מסויימת לנושא זה, לאו דווקא על רמה מקצועית, אלא הרמה הרוחנית של הרוצחים. במניעת המלחמה שם אנחנו זוכים לפעמים ביתר הצלחה ולפעמים בפחות הצלחה. בשבוע האחרון, היו כמה רציחות של אנשים.

שר הבטחון מ. דיין:

בענין רצועת עזה אמרתי בישיבה הקודמת, ואני רוצה כאן לחזור ולהדגיש - לפי הערכתי, בשלב זה אינני יודע כמה זמן זה יימשך, אבל המפתח למידת האקטיביות של הפעולות הערביות הוא בדרג המקומי שנמצא על הקו.

בירדן ההוראות לא נשתנו. יש להם הוראות מלמעלה, לפתוח באש נגד כל מטרה יהודית ציבורית. אבל המפקד במקום, כאשר מסתבר לו שהוא יקבל כתשובה מטח אווירי, הוא אינו רואה יותר מטרות. זה לגבי ירדן, הוא הדין ביחס לתעלה. ההוראות לא נשתנו, אבל כרגע, לאחר פעולת המטוסים הקודמת, כאשר נהרסו להם כמה עמדות והם היו צריכים לחקן אותן, אנחנו הכנסנו לשם 50 טרקטורים ובולדוזרים, היו פגיעות פה ושם, אבל ככל שהם גומדים את התיקונים אצלם, הם חוזרים ומגבירים את האש, כי הדבר גמור. אבל הדרג המקומי בקו הראשון הוא שעושה את האינטרפרטציה המעשית להנחיות הכלליות לפתוח באש. כאשר לא כואב לו, או שהוא אינו רואה מטוסים ואינו חושש שאנחנו נפגע בו, הוא מרשה לעצמו להתפרע. המפתח הוא בידי המפקד המקומי, אם לפתוח באש, ואם לפתוח הרבה באש או לא. הם עושים זאת לאור השיקול מה תהיה התגובה שיקבלו מאתנו.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

אני רוצה לחזור ולשאול בענין המצב ברצועת עזה. האם פנינו כבר את המשטרות מתוך מחנות הפליטים, בהתאם למה שסוכם בוועדת השרים לענין השטחים המוחזקים? ובהקשר לזה, האם אין חשש, שערכים אלה, ששיתפו פעולה אתנו ברצועה, יתחילו לחשוש שהנה אנחנו כיום מסויים נפקיר אותם והם ייהרגו בידי אנשי ה"פתח"? אנחנו שומעים שהיו שם רציחות, ואנשי ה"פתח" מטילים את חיתתם גם על הערכים המקומיים וגם מתנכלים למשתפי הפעולה.

אני זוכר, שאחרי מבצע סיני, כאשר אנחנו עזבנו את רצועת עזה בסוף 1956, המצרים התנקמו באלה ששיתפו פעולה אתנו. הייתי רוצה לדעת האם אנחנו נוקטים קו, שנקטנו בו קודם לכן, כדי למנוע פגיעות כאלה והאם הצלחנו בכך? אם לא כן, זה עלול להביא לידי כך, שיותר ויותר ערבים ברצועת עזה יימנעו מלשתף פעולה אתנו, כי הם יחששו שסופם יהיה לא טוב. מזה עלול להיות גם מוסר השכל לערביי הגדה, שהנה אי אפשר לסמוך על היהודים, היום הם משתפים פעולה ומחר, כאשר יגבר הטרור והיהודים יעשו את חשבונם-הם, "אנחנו נהיה הקורבנות". לאור המצב ברצועה, נראה לי שהמצב בענין זה הוא קשה ומסובך, והיה כדאי שבענין זה יהיו חילופי דברים או שנעזע אינפורמציה נוספת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני חושבת, שאנחנו בכל ישיבת ממשלה נעלה את כל העניינים הבטחוניים שעומדים על הפרק. על ענין עזה דנו ביסודיות בועדת השרים לענין השטחים המוחזקים. אי אפשר שאנחנו נכשיר נפתח בוויכוח חדש.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

יותר לשאול שאלה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

יותר, אבל זה לא דבר אקטואלי, הוחלט מה שהוחלט. אם אתה רוצה שנדון על זה, אבקש להעמיד סעיף על סדר היום.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

זה ענין בטחוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל יש עוד עניינים חשובים. בנושא זה קיימנו דיון יסודי רק לפני כמה ימים.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

היה סיכום בענין זה בוועדת חשדים לענין השתתפים המוחזקים, זה לא אומר שאסור להרהר בדבר מחזש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא אמרתי שאסור. עד יום ראשון הבא העניינים לא יסתדרו. אם תרצה לדון בכך, תעמיד סעיף על סדר היום.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם אפשר לקבל פרטים על מצבורי הנשק שנתגלו

בירושלים ובסביבתה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנחנו נשמע מיד סקירה מפי שר המשטרה.

השר מ. בגין:

האם תעלת המים המתוקים בתעלת סואץ תוקנה על ידי

המצרים?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כנראה שהם תיקנו את התעלה. עד איזה שלב הפרענו לפעולות התיקון, אחר כך, כאשר נשתרר שקט יחסי בגיזרה כולה, לא הפרענו. בפועל המצרים כנראה תיקנו תעלה זו. יחד עם זאת, יש עדיין פעולות תיקון של הפגיעות בפורט סעיד. אנחנו מהצד שלנו לא רואים את מוצא המים מהתעלה המתוקה לתוך תעלת סואץ.

(הרמטכ"ל ופמלייתו עוזבים את הישיבה).

905. חשיפת רשתות ארגוני המחבלים

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני אבקש משר המטרה למסור סקירה על מה שהיה בירושלים בימים האחרונים.

שר המטרה א. ששון:

בקשר עם ההתפוצצויות שהיו בשלושת הימים האחרונים: פיצוץ צינור הנפט בחיפה, הפיצוץ בכפר-הס וההתפוצצות בחוף הים בהרצליה, ההנחה של המטרה וגם של אנשי שירות הכטחון, שיד אחת ביצעה את שלושת הדברים האלה, וחבלנים אלה ביצעו גם את הדברים האחרים שהיו קודם לכן, וקבוצה זו מבצעת דברים אלה תוך כדי שיתוף גורמים מקומיים.

לגבי מה שהיה בחוף הים בהרצליה בשבת
אחר-הצהריים, זו היתה תוצאה של רשלנות. לאחר מקרה ההתפוצצות בחוף טנטורה, באה
המשטרה בדברים עם ראשי המועצות המקומיות, שיש להן חופים לרחצה, ונקבע שכל יום
בבוקר, לפני שהקהל בא לחופי הרחצה, יבדקו את המקומות האלה באמצעות מכשיר,
שיכול לגלות במקרה ויש משהו. אתמול, יום שבת, לא סרקו את השטח ולא בדקו את
המקום. ראש העיר הרצליה מסר במשטרה, שזה בא מתוך כך, שהמצילים בחוף הרצליה
שבתו בשבת, ולכן קרה מה שקרה.

ההנחה שיד אחת מבצעת את הדברים האלה תוך שיתוף
גורמים מקומיים, עשויה להתחזק כתוצאה מדבר שנתגלה אמש.

אחרי הפיצוץ בכפר-הס, הובאו גשמים למקום,
והעקבות הובילו עד לכביש, ומהכביש נעלמו העקבות של האנשים. כאן השתמשה המשטרה
בכלבי גישוש, והכלבים הובילו את אנשי המשטרה עד לכפר טירה. כזכור לכם, נדונו
כמה אנשים מכפר טירה למאסר על ביצוע הפיצוץ בקולנוע "המרכז" בתל-אביב. כלבי
הגישוש התעכבו בכפר טירה ליד אחד הבתים, שבתוכו נמצאו שלושה תושבי עזה, ואחר
כך הובילו את החוקרים לבתים אחרים. בסך הכל, נעצרו אמש תשעה אנשים, והבוקר
ייעצרו עוד ארבעה. המשטרה חושבת, שפה יעלה בידה לגלות חבלנים אחרים.

בשבוע האחרון, גילו אנשי המשטרה וכוחות הבטחון
האחרים, שירותי הבטחון ואנשי המימשל הצבאי, שני דברים חשובים ביותר. הדבר
הראשון, שני אנשים צעירים בני 17-19, שעמדו לעבור את הגבול לירדן. הצבא תפס
אותם לפני שעברו את הגבול ומסר אותם לידי המשטרה. תוך כדי חקירת המשטרה, נתגלה
שאחד מהם הוא קרובה של עבלה שאפיק, הצעירה שהובילה מזוודה ובתוכה היה חומר
נפץ. היא הועמדה לדין ואחרי שניתן פסק הדין הוכרז שהיא בהריון, ואז סודר
שמעבירים אותה יחד עם בעלה לירדן. אחד מהשניים שנעצרו הוא קרוב שלה והוא גר
בביתה בירושלים המזרחית. כוונתו היתה לעבור לירדן עם הבחור השני כדי למסור שם,
לפי ההוראות שקיבל, דין וחשבון על מה שהם ביצעו בינתיים ממה שהוטל עליהם לעשות
בירושלים.

שני אלה גילו תוך כדי חקירת המשטרה, כדי להוכיח לחוקרים שהם דוברים אמת וכדי שהחוקרים יאמינו להם, אמרו: לכל אחד מאתנו נתנו ארגז של נשק, הארגז שלי נמצא במקום פלוני-אלמוני בירושלים, והארגז השני נמצא במקום זה וזה...

ראש המשטרה ג. מאיר:

הבחורים סיפרו, הבחורות לא סיפרו.

שד המשטרה א. ששון:

זו היתה קבוצה אחרת. ואמנם, המשטרה באה למקומות שהם סימנו, ומצאה את שני הארגזים עם נשק, והם נמצאו בביתה של עבלה שאפיק, שבו מתגורר אחד משני אלה שרצו לחצות את הגבול. החוקרים נוהגים לפעמים תוך כדי חקירה להגיד: חברך סיפר לנו את הכל, ספר מה שאתה יודע; ואז הוא אמר: אם חברי סיפר, אספר - והוא סיפר עוד יותר פרטים. הם סיפרו הכל, וזה הביא למעצרים של כ-60 איש, שכולם מחולקים לתאים, והם היו בשלב האחרון של ביצוע הדברים, כי הם התכוננו לעבור לירדן כדי להביא משם הוראות לכיצוע.

החקירה היתה מעניינת מאד. אנשי המשטרה סבורים, שכל הפעולות האלה בוצעו על ידי ערבים מקומיים, תושבי ירושלים, ומאללה, בית-לחם; כולם בני-טובים ואנשים בגילים צעירים, וגילם אינו עולה על 20-21. אינם אנשים שבאים מעבר לגבול, ואינם זקוקים לעזרה כלכלית או כספית.

בידי כאן רשימת הנשק שנתגלה, ואלה כמויות עצומות. אינני רוצה להכנס לפרטים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אולי בכל זאת תמסור על הכמויות, כדי שנקבל

מושג.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הרשימה בידי שר המשטרה, מי שצתעניין - יוכל

לראות זאת.

שר המשטרה א. ששון:

בשני הארגזים שנתגלו בביתו ובחצרו של העצור מירושלים, נמצאו הרבה רובים, מחסניות, רימונים, לבנות חבלה, אצבעות ג'לניט, קופסאות כדורים, עפרונות שהייה וכו'.

זה ביחס לקבוצה הראשונה.

הקבוצה השניה שעלו על עקבותיה, זו קבוצת בחורות. ב-8 באוגוסט נעצר בחור מבית-זית, שהשתייך ל"חזית העממית".

עלי לומר, שצריך להודות לאלוהים שהמקרים עוזרים לנו מאוד. אילו שני הבחורים האלה הצליחו לעבור את הגבול לירדן, קשה היה לתפוס את כל האנשים האלה.

הבחור הזה מבית-זית אמר, שהוא שייך ל"חזית העממית", ובחקירתו הוא הודה שהוא גוייס על ידי צעירה מירושלים, הלומדת בבית-זית והיא הטילה עליו לגייס מספר צעירים ולהקים חוליה. הצעירה הזאת נעצרה, ובחקירתה היא הודתה: (א) שהיא מגוייסת ל"חזית העממית" מזה שנה וחצי; (ב) שהיא

עסקה בחלוקת כספים למשפחות המחבלים העצורים; (ג) שהיא מקבלת את הוראותיה ואת הכספים מבחורה ברמאללה, בשם לוטפיה איברהים חווארה; (ד) שלפני כחודשיים, בהתאם להוראות לוטפיה, קנתה עבורה בשכם ועל בשם ציאנקאלי, בכמות של 20 גרם. שבועיים לאחר מכן קנתה עבורה גם כן שני בקבוקי ויסקי ועוגות; (ה) כעבור כמה ימים, מסרה לה לוטפיה את העוגות ושני בקבוקי הוויסקי, שהיו כבר מורעלים, והורתה לה לשלוח אותם לשני גברים ושתי נשים מאיזור רמאללה, החשודים בקיום קשרים עם שלטונות ישראל; (ו) היא מילאה את ההוראות בעזרת ילדים מהרחוב.

בהמשך חקירתה מסרה שמות של עשר בחורות, כולל לוטפיה, מהן שש מרמאללה ושלוש מיירושלים, הקשורות כמוה אל לוטפיה. כולן נעצרו. שש מהן הודו בהשתייכותן ל"חזית העממית", שתיים הודו שהשתתפו בחלוקת הוויסקי והעוגות, ושתיים שומרות על שתיקתן.

בתחילת חקירתה הכחישה לוטפיה את שייכותה לארגון "החזית העממית", אבל מאוחר יותר מסרה: (1) שגוייסה ל"חזית העממית" על ידי עבלה שאפיק (העצורה שגורשה בפרשת המזוודה עם התחתית הכפולה שהכילה חומר נפץ); (2) שמונתה מטעם "החזית" להיות אחראית על קבוצת הבנות; (3) על פי הוראותיה נקנו הרעל והמתנות ונשלחו לארבעה משפחי פעולה.

בחיפוש בבית לוטפיה נמצאו 64 אלף לירות, בדולרים, דינרים ולירות ישראליות. כמו כן נמצאו 20 נפצים רגילים.

על פי כל הסימנים והעדויות שבידינו, לוטפיה היא מפקדת הבנות ולה קשרים עם אנשי ארגון נוספים באיזור רמאללה, אולם כדרכה בחקירתה מתכחשת בעזרת מצח לכל מה שמייחסים לה.

בחקירות עד עכשיו נתגלו האנשים בקשר עם פעולות שבוצעו או עמדו לבצע. בהמשך לחקירות אלה נעצרו 11 בחורות ו-21 בחורים, ובסך הכל מגיע מספר העצורים עם הבחורות ל-90-95. בחקירות הודו העצורים בביצוע

הפעולות הבאות: (1) הטלת רימון לבנק לאומי ברמאללה במחצית חודש מרס 1969; (2) נסיון לרצח תושב רמאללה בבית קפה במרס 1969; (3) רצח תושב סילוואד במחצית השנייה של חודש אפריל 1969; (4) נסיון לרצח תושב סילוואד במחצית השנייה של חודש אפריל 1969; (5) הטלת רימון בשער הפרחים ב-5.6.69; (6) הטלת רימון לעבר משאית צבאית בכביש טייבה-רמאללה ב-3.7.69; (7) הנחת מטען חומר נפץ במשרד הרישוי ברמאללה בתאריך 8.8.69; (8) הנחת מטען חומר נפץ ליד בנק דיסקונט ברמאללה בתאריך 8.8.69; (9) הנחת מטען חומר נפץ בחנות מכולת מול בנק לאומי ברמאללה בתאריך 12.8.69.

כל האנשים האלה בידינו ונמצאים בחקירה. אנשי המשטרה ואנשי הבטחון רואים בזה הצלחה גדולה, וסבורים שדבר זה ייתן לנו אפשרות לעלות על עקבות עוד אנשים ויביא להרגעה בפעילות החבלנית בירושלים ובסביבתה לתקופה מסוימת.

לבסוף, אני מבקש להביא הצעה אחת. לגבי האנשים האלה מרמאללה ומבית-לחם, שבבתיהם נמצא נשק, שר הבטחון והממשל הצבאי אינם זקוקים לאישור מיוחד כדי לפוצץ את הבתים בהם נמצא הנשק, והם יעשו זאת. אבל לגבי הבית הזה של עבלה שאפיק, שבזמנו כבר היה מועמד לפיצוץ, כאשר הבאנו הצעה לפיצוץ מספר בתים בירושלים, הוחלט אז להסתפק בארבעה בתים, ובין הבתים שלא פוצצו היה הבית הזה של עבלה שאפיק. הנה עכשיו נמצאו בבית הזה עוד פעם שני ארגוני נשק. הבית נמצא בתוך חומות העיר העתיקה, ובזמנו נאמר שבתוך חומות העיר העתיקה אין לעשות פיצוץ בתים.

החשש שלנו הוא, שאם שוב לא נעשה דבר נגד הבית הזה, תתחזק הדעה אצל החבלנים, שהנה בירושלים מותר לצבור נשק ובמקומות אחרים לא. הנה מצאו נשק בבית ולא עשו שום דבר. על כן הכרחי לעשות משהו נגד הבית הזה. אם לא יתירו לנו להרוס את הבית ולא תתקבל ההצעה, אני מציע לפחות מה שאנו קוראים לחלוט את הבית. זהו בית קטן של שלושה חדרים, עם חצר לא כל כך גדולה. אני חושב, שצריך להרוס את הבית, אבל אם לא - לפחות לחלוט אותו.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

ברצוני לשאול את שר המשטרה בקשר לזה על בוגרי בתי הספר התיכון הערביים. זו לא פעם ראשונה, ששר המשטרה מספר כי גילם של אלה שתופסים אינו עולה על 20-25. האם ידוע למשטרה או לכוחות הבטחון על גיוס מיוחד מבין בוגרי בתי הספר התיכוניים? יש כאן שתי זרועות, שפועלות בגיוס בוגרי בתי הספר התיכוניים, האחת זו אנשי ה"פתח", והשניה - אנשי רק"ח בכפרים הערביים הישראליים, שנותנים להם סטיפנדיות ללימוד במוסקבה ובגרמניה המזרחית. אלה סכומים די רציניים, אבל הם מבטיחים זאת רק תמורת פעילות. זאת האינפורמציה שעמיתי, והייתי מבקש לדעת אם היא נכונה. על הסטיפנדיות ללימוד במוסקבה ובגרמניה המזרחית עמיתי גם מערבים וגם מאנשים הקרובים לערבים, והייתי רוצה לשאול: האם זה לא מחייב אותנו למחשבה מיוחדת, מה לעשות כדי להעסיק את בוגרי בתי הספר התיכוניים במשהו יותר טוב? אין ספק, שבוגרי בתי הספר התיכוניים הערביים הם הציבור המיואש ביותר. פונים אליהם ומפתים אותם על ידי "הסוכריות" האלה של נסיעה ללימודים במוסקבה או בגרמניה המזרחית. הייתי רוצה לדעת אם זה נכון, ואם לא - אולי צריך לבדוק את השאלה של גורלם של בוגרי בתי הספר התיכוניים.

שר הדואר י. ישעיהו:

שר המשטרה אמר, שהרשויות המקומיות להן חופי רחצה חייבות לדאוג לבדיקות וסריקות חוף הים בשעות הבוקר. ההתפוצצות בחוף הרצליה היתה אחר-הצהריים. יש להניח, שכל היום היו שם מתרחצים, גם אם לא היו מצילים. האם זה תפקידן של המועצות המקומיות לפקח ולחשגיח על החופים מפני מחבלים? בעונת הרחצה זו מטרה נוחה מאד לפגיעות. האם צריך בעניין זה לסמוך על אנשי הרשויות המקומיות, או שמא המשטרה צריכה לנקוט אמצעים יותר יעילים, כדי שלא תהיינה פגיעות יותר רציניות?

השד י. ספיר:

נדמה לי, שבועדת השדים לענייני בטחון או בממשלה, החלטנו שנקדיש דיון מיוחד לכל הבעיות של הטרור בחוף הארץ גופא. הבעיה אינה קלה. אינני חושב שעל ידי מקרה שקרה לפני שבוע ולפני שבועיים, נעשה תכניות - זה לא יפתור את הבעיה. אני יוצא מתוך הנחה, שדברים אלה לא ייפסקו, ועל כן צריך להתכונן למערכה ארוכה.

הבעיה של ערבים צעירים, שאין להם מה לעשות, זו בעיה עמוקה וצריך להקדיש לזה דיון מיוחד.

אשר לבית שנמצא בתוך חומות ירושלים העתיקה, אני מציע לנקוט בכל האמצעים של הפקעה, להוציא את הדלתות והחלונות, לחשאייר אותו כחורבה, אבל לא לפוצץ אותו על ידי בולדוזר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמנם לפני שבועיים היה דיון בועדת השדים לענייני בטחון, בהשתתפות המפקח הכללי של המשטרה וראש שירותי הבטחון, אבל מאז קרו איזה דברים, ואם יהיה צורך - נקים עוד הפעם דיון בעניין זה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני חושש, שפיצוץ בתים בעיר העתיקה עלול לעשות רושם הפוך על הציבור כולו, כאילו אין לנו יחס מיוחד לעיר הזאת. אנחנו בזמנו הוצאנו את העיר העתיקה מפיצוץ בתים, כי אמרנו שזה מקום שאיננו רוצים לפגוע בו, ועל כן או שתופסים בית ומושיבים שם מישור אחר, או שמגרשים את יושביו, או שסותמים את הבית באיזה אופן שהוא, אבל לא נפוצץ. אני חושש מהרושם שזה יעשה. זה יפגע בבעל-הבית וזה עלול להפיח עוד יותר את השנאה. אנו יודעים גם איך

הידידים שלנו מושפעים מדברים כאלה. אני מציע להמשיך בדרך שבה הלכנו עד עכשיו, או לתפוס את הבתים או לסתום אותם, אבל לא לפוצץ.

השר פ. ספיר:

אינני רוצה להתייחס לענין הבתים, אני רוצה רק להגיד פסוק אחד, שאם זה המקרה השני שבאותו בית מצאו נשק, הרי בזמנו אמרנו, שבעיר העתיקה לא יפוצצו בתים אלא יהרסו.

אני רוצה להתייחס לדברי שד המשטרה, שעמד על צירוף כל הדברים האלה יחד. למזלנו, בינתיים נגמרו רוב המקרים האלה בנס. לא הייתי בשבת בחוף ימה של הרצליה, אבל אני יודע, שבדרך כלל בשבת יש שם רבבות מתרחצים, והעובדה שלא היו יותר נפגעים, זה בבחינת נס. גם הפיצוץ בשוק נגמר בנס. הם מכוונים את פגיעותיהם במקומות שבהם יש ציבור גדול כמו השוק, הסופרמרקט, שפת הים וכדו'. פעמיים היו פגיעות בצינור הנפט בחיפה, ואם גם לא היו כאן אבירות בנפש, זה גורם לנזק כספי. גם אם אין לנו תרופות ופתרונות לכל, אני מציע שיהיה בירור יסודי בעניינים אלה עוד לפני שקורה משהו רציני.

אני חושב, שאנחנו צריכים לכרך את המשטרה על הצלחתה בפעולות אלה, אבל אנחנו רואים שבמשך שנתיים, התאים החבלניים האלה גדלים כמו פטריות אחרי הגשם. והמפתיד בדבר, שאלה צעירים בעלי השכלה תיכונית לפחות. השר יוסף ספיר חושב, שהפתרון לכך הוא במציאת תעסוקה להם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

את זה לא אמר השר יוסף ספיר, את זה אמר השר

קול.

השר י. ספיר:

הפעם לא אמרתי זאת, בהודמנות אחרת אולי אמרתי

זאת.

השר פ. ספיר:

אינני רוצה להביא ציטוטים מפרוטוקולים של מה שנאמר, היום בעתונות נותנים במרוכז את כל המקרים שהיו בתקופה האחרונה. אותו פיצוץ ליד בית-הכנסת בכפר-סבא, אילו היה קורה חצי שעה מאוחר יותר והיו כמה מנייני אנשים, מי יודע מה היה קורה.

אינני אומר את כל זה מפני שאני רוצה לתאר תמונת זוועה, אלא כדי להדגיש, שאם עד עכשיו היו לנו נסים, אין זאת אומרת שאין לנקוט אמצעים. שזעתי ברדיו או קראתי בעתון, שבמקרה של הפגיעה בצינור הנפט בחיפה, שהוא במרחק לא גדול מבתי הזיקוק, ערבי אחד שתפסו זחל בקרבת מקום, וחשני אמר שהוא היה בדרכו לעבודה. אינני יודע את הפרטים, אני יודע מה שזעתי ברדיו וקראתי בעתונות.

אני אומר זאת בכל הזהירות ובידיעת כל חומרת העניין. בעניין זה צריכה להיות שיחה יסודית לפני שיהיו מקרים שייגמרו יותר רע מאשר המקרים שהיו עד כה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרתי בתשובה לדברי השר יוסף ספיר, שאמנם התחלנו בדיון כזה בועדת השרים לענייני בטחון לפני שבועיים, ויתכן שבישיבה קרובה של הועדה נחזור לנושא זה.

אנחנו צריכים עכשיו להחליט מה לעשות בענין הבית בירושלים. ישנן שלוש אפשרויות: אני מתארת לעצמי שאין איש ליד השולחן הזה המציע שהבית הזה יישאר על תילו ובעל-הבית ימשיך לגור בו בנחת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

שמענו שבעלת-הבית גורשה כבר.

השר פ. ספיר:

אבל קרוב שלה גר בבית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מישהו גר בבית הזה, ואצלו נמצאו פעמיים מצבורי נשק. אינני מעלה על דעתי, שנגיד כי האיש יישב בבית ויביא לשם נשק בפעם שלישית. הברירה היא או לפוצץ או להרוס, או לתפוס את הבית ולסגור אותו, ומי שגר שם עכשיו לא יוכל להמשיך לגור בו, או שלא נוגעים בבית הזה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ההצעה היא לתפוס את הבית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין נטיה לפוצץ את הבית באשר זה בתוך ירושלים

העתיקה.

שר הבטחון מ. דיין:

למעשה, אין הבדל בין פיצוץ לבין הריסה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ההצעה היא לתפוס את הבית, להוציא את מי שגר שם ולסגור אותו כך, שאי אפשר יהיה להכנס לשם.

שר הבטחון מ. דיין:

אני בעד ההצעה להרוס את הבית.

ה צ ב ע ה:

בעד הריסת הבית	-	6 קולות;
בעד תפיסת הבית	-	6 קולות.

השר י. ספיר:

אם ההצעה היא הריסה, זו גם תפיסה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אני מצטרף להצעה של הריסת הבית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם אני. אז יש 8 קולות בעד הריסת הבית.

שר הבטחון מ. דיין:

ברור שצריך לעשות זאת בכל הזהירות. אבל חשוב שהערבי יידע, שאם הוא צובר נשק בו הוא יכול להרוג אותנו, יהרסו את הבית שלו.

שר הפנים מ.ת. שפירא:

אז תצטרך להרוס הרבה בתים, לא נעמוד בזה.

שר הבטחון מ. דיין:

יותר טוב שנהרוס הרבה בתים מאשר שיהרגו אלפי יהודים בנשק הזה שהיה שם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין איש סביב השולחן הזה שיכול להגיד, שצם הריסת הבית הזה כל העניין ייפסק. אבל העובדה היא, שפעם ראשונה שתפסו שם נשק, אמרו לא לפוצץ בית בחומות העיר העתיקה. אבל אם פעם שניה מצאו נשק באותו בית - אין לנו אמצעי אחר. בפעם הראשונה הבית נשאר שלם. האם הוא למד מזה שעוד פעם אינו צריך להכניס לשם נשק? הוא הכניס עוד פעם נשק.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מה ההבדל לגבי בעל-הבית בין הריסת הבית לבין גירוש התושבים וסתימת הבית, שלא יוכלו לגור שם, או שאנחנו נכנסים לגור בבית? מה ההבדל? אדם אינו רוצה להיות מגורש מביתו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ההבדל הוא מה כואב יותר. זה לא עניין של נקמה. אם הדבר הזה יכאב, יתכן שדשכך שלו יחשוב פעמיים אם לתת להכניס נשק לביתו.

שר הבריאות י. ברוזילי:

נעשה זאת גם בנצרת?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם יהיה בית בנצרת, שבו ימצא נשק - כן. אין מקום קדוש בנצרת, שאכניס נשק כדי להרוג יהודים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני הייתי עושה זאת בנהלל, לו היה נמצא שם איש, שבאיזה אופן שהוא נותן יד לטרור.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

יש הבדל בין נהלל לבין ירושלים העתיקה.

שר החקלאות ח. גבתי :

היתה הצבעה.

השר י. ספיר :

עד כמה שאני מכיר את ירושלים בתוך החומות, איני יודע אם אפשר להרוס את הבית הזה מבלי לפגוע בבתים אחרים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

נאמר שזה בית קטן נפרד.

שר הבטחון מ. דיין :

אפשר לעשות כל דבר בזהירות ותוך בדיקה קודמת, אחרת לא היו מציעים לעשות זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר :

קיבלתי כאן פתק, שראש עיריית ירושלים דרש שלא יעשו דברים בירושלים בלי שיתופו. אני מציעה, ששר המטרה יתקשר עם ראש העיר וימסור לו מה הוחלט.

שר הבטחון מ. דיין :

אם הוא רוצה להשתתף בהריסה, הוא מוזמן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא רוצה להשתתף בישיבות הממשלה כדי למנוע

הריסה.

שר המשטרה א. ששון:

בישיבה שבה דנו בענין זה עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, השתתפו גם נציגי המשטרה והעיריה, והם היו בעד הריסת הבית.

מ. ח. ל. י. ט. י. מ.:

(8 קולות נגד 6 קולות):

להרוס את ביתה של לוטפיה חג' איברהים חווארה, בו נמצאו חומרי נפץ, בעיר העתיקה בירושלים.

ההריסה תתואם בין שר המשטרה לבין ראש העיר.

(דיון נוסף והחלטה נוספת באותו נושא - ר' סעיף 911).

906. ברכה לשרים ז. ורהפטיג ומ. קול

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפני שאנחנו ממשיכים בסדר היום, אני רוצה לברך שני חברים לשעזרתם, את שר הדתות לנישואי בנו, ואת שר הפיתוח והתיירות לנישואי בתו. אנו מאחלים להם רוב נחת.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

תודה רבה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

תודה רבה.

907. שביתת ההנדסאים והטכנאים

שר העבודה י. אלמוגי:

השבוע סיימתי את הסכסוך בין אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים לבין הסתדרות ההנדסאים והטכנאים, והפשרה שניסיתי להגיע אליה מתבססת על שלושה עקרונות:

העקרון הראשון הוא, שלא יהיה רישוי של ייחוד הפעולות כפי שההנדסאים דרשו, ולא תישארנה התקנות כלשונן, כפי שהמהנדסים דרשו, אלא כפי שהודעתי, יש לנו חצי שנה, שבה יהיה הכרח להכניס בתקנות האלה תיקונים לפיהם המהנדסים יוכלו לפעול בהתאם לרמת ההשכלה שלהם, וההנדסאים - בהתאם לרמת ההשכלה שלהם.

העקרון השני היה קשה יותר להשיג, שאגודת האינג'ינרים והארכיטקטים והסתדרות ההנדסאים והטכנאים יושבים יחד. דבר כזה עוד לא היה. כלומר, העקרון הזה שאינם יכולים לסרב להפגש, כפי שזה היה עד כה, נקבע מעכשיו.

והעקרון השלישי, שהוא חשוב יותר משני הדברים הקודמים, שיהיה יושב-ראש ניטראלי, אשר במשך חודשיים, תוך כדי לימוד הבעיה, יכריע למעשה על ההמלצות שיש צורך לקבל לגבי התיקונים בתקנות.

לגבי שלושה העקרונות האלה הגעתי להסכם...

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

ומה יהיה במשך החודשיים האלה לגבי הפעלת

התקנות?

שר העבודה י. אלמוגי:

לזה בדיוק אני מגיע. הוסכם שבמשך עבודת הועדה

הזאת לא יופעלו התקנות.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

על זה יש הסכם?

שר העבודה י. אלמוגי:

על זה יש הסכם. אף על פי כן, אני מביא זאת

לממשלה...

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

זה בניגוד למה שמסרת לנו בפעם שעברה.

שר העבודה י. אלמוגי:

בדיוק, ועל כן אני מוסר את תוצאות המשא ומתן. לשני הדברים האלה הסכמנו, אבל יש שני דברים אחרים, שבהם קשה להגיע להסכמה. ההנדסאים דרשו שיושב-ראש הועדה יהיה שופט, והמהנדסים דרשו שהיושב-ראש יהיה פרופסור. אני הצלחתי להביא להסכמה של אגודת ההנדסאים, שהיושב-ראש אינו מוכרח להיות שופט, וגם אינו מוכרח להיות פרופסור הקשור בהנדסה. זה יכול להיות מדען, והם צריכים עד היום בצהריים להגיע ביניהם להסכם לגבי היושב-ראש. אם הם לא יגיעו להסכם, יתנו לי רשימה של ארבעה-חמישה אנשים, ואני אבחר אחד מביניהם. אני מקווה שזה יסתדר.

הנקודה הקשה להסכם, המהנדסים הסכימו שעד גמר עבודת הועדה לא יופעלו התקנות, אלא שהם אינם רוצים שדבר זה יפורסם ב"רשומות". אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים הסכימה לכך, אבל הסתדרות ההנדסאים והטכנאים אינה מסכימה. כמובן, שאני טענתי - וכאן יש שאלה של בדיאן, אם כי בדיאן איננו פרטנר לעניין זה, זה הסכם ביני ובין אגודת ההנדסאים - מה יקרה אם יפנו בעניין זה לבג"צ? כאן השארתי לי אופציה, שאם אמנם יפנו לבג"צ, אני אפרסם זאת ב"רשומות". הם טוענים שאין סכנה כזאת, ועל כן אני פונה בעניין זה לשר הפנים ולשר הפיתוח.

אני השארתי לעצמי עוד אפשרות, שאם הועדה תגיע למסקנה, שהיא צריכה חודש נוסף, והיא תעבוד על זה שלושה חודשים ולא חודשיים - ויש לי תקווה מבוססת, שבתום תקופה זו תסיים את עבודתה - עד אז אני מבקש את

השרים במשרדים השונים להודיע במשרדיהם, שלא להפעיל את התקנות. אם משהו בכל זאת יגיש בג"צ, אני אפרסם זאת ב"רשומות". כל עוד אין סכנה להגשת בג"צ, אני מבקש להודיע על כך למשרדים השונים, ושהדבר לא יפורסם ב"רשומות". בענין הזה של הפרסום ב"רשומות" נתקלתי אצלם בקיר אטום וכשום אופן לא יכולתי להגיע להסכם. עם אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים אפילו לא דיברתי בנקודה זו.

אני רוצה לסכם כאן. כמובן שהיתה לי אפשרות לסיים את שביתת ההנדסאים במשך חמש דקות, אילו הייתי חוזר בי ומבטל את התקנות. הם היו מסיימים את שביתתם, אבל אז היתה מתחילה שביתה של המהנדסים, ויכולתי גם אז לסיים אותה אילו אמרתי שהתקנות קיימות. אני תרתי להגיע להסדר של הסכם, כי כל עוד אין הסכם בענין החוק, אם מפעילים את התקנות במסגרת החוק, זה "קולטור קאמפף", עם יצרים, איומים של יוקרה וכו'.

אני מבקש, ואני חייב להגיד זאת, אני יכולתי לסיים כך, אבל אני חושב ששני הצדדים שבעי רצון מההסכם הזה, ועל כן אני מבקש שבלי שנזדקק לפרסום ב"רשומות", השרים יודיעו למשרדיהם שהתקנות אינן מופעלות עד לגמר עבודת הועדה, שרשמית היא צריכה לשבת חודשיים, ואולי עוד חודש אחד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

המהנדסים חוזרים לעבודה?

שר העבודה י. אלמוגי:

הם שובתים על דבר אחר לגמרי, אלה שני דברים

אחרים.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אני חושב, שזה עומד להגמר.

שר העבודה י. אלמוגי:

יש שני ארגונים, יש אגודת האינג'ינרים ויש הסתדרות המהנדסים. לא הייתי צריך להכנס למשא ומתן עם הסתדרות המהנדסים, אלא רק עם אגודת האינג'ינרים. משם שאגודת האינג'ינרים אינה גורם במשא ומתן המקצועי, כך הסתדרות המהנדסים אינה גורם במשא ומתן הפרופסיונלי הזה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה לדעת - מה שאתה מציע זה בניגוד לחוק,

או במסגרת החוק?

שר העבודה י. אלמוגי:

זה איננו בניגוד לחוק.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה קשה לומר, אם יש תקנות - צריך לבצע אותן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני בעד כל סידור שיכול להציל אותנו משביתות. זה לא יכול להיעשות כך לפי דעתי, שהממשלה תחליט שהיא עושה איזה דבר, שהוא ספק במסגרת החוק וספק מחוץ לחוק.

הייתי מציעה, ששר העבודה ייפגש עם היועץ המשפטי לממשלה, יספר לו את כל הסיפור, ואם יקבל את ברכתו - נלך בדרך הזאת. אינני חושבת שאנחנו יכולים בינינו לקבל החלטה אם היא לא בהתאם לחוק.

השר י. ספיר:

נניח שהיועץ המשפטי לממשלה יעורר ספקות קשים, ובינתיים שר העבודה התחייב במובן מסוים. אם זה יחזור לשולחן הממשלה, ודאי לא נוכל לקבל החלטה המאשרת הסכם זה, ואז הוא יהיה מבוטל.

אני מציע, שאם יש קושי, ששר העבודה יודיע על כך למשרדים, בלי שזה ישוב לשולחן הממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בסדר.

השר י. ספיר:

וצריך לקבוע שאם משהו יגיש בג"צ, שר העבודה יפרסם את התקנות. עכשיו הוא מבטל את התקנות רק באופן זמני.

שר העבודה י. אלמוגי:

העיכוב בהפעלת התקנות הוא זמני. אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים יודעת על כך, זה לא נעשה "מתחת לשולחן". הם יודעים שאם צפויה סכנה שמשהו מגיש בג"צ, אז אני מפרסם את התקנות.

השד י. ספיר:

ממשיכים בזה?

שד העבודה י. אלמוגי:

ודאי, זה רק ענין לחודשים.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

והמהנדסים חותמים?

שד חשיכון מ. בנטוב:

זה לא שייך לענין זה.

מ ח ל י ט י מ :

להסמיך את שד העבודה לפעול, בתיאום עם היועץ המשפטי לממשלה, בהתאם להודעתו לאגודת האינג'נרים והארכיטקטים ולהסתדרות ההנדסאים והטכנאים בדבר חוק המהנדסים והאדריכלים, תשי"ח-1958 - תקנות בדבר רישוי וייחוד פעולות.

908. מכירת אוניית הנוסעים "תיאודור הרצל"

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו עוברים לסעיף ד' בסדר היום. רשות הדיבור
לשר האוצר.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אני מבקש את שר התחבורה לפתוח בענין זה.

שר התחבורה מ. כרמל:

מוצע למכור את האוניה "תיאודור הרצל" במחיר של
למעלה מ-2 מיליון ו-700 אלף דולר, שהוא מחיר טוב, ובתנאים טובים, לקבוצת
יהודים אמריקנים, שרוצים לנצל אוניה זו לסיורים.

בהזדמנות זו, ברצוני לומר שאין כוונה לחסל את
ענף הנוסעים בחברת "צים". בזמנו, נתקבלה החלטה במסגרת שהשתתפו בה ראש הממשלה,
שר האוצר ושר התחבורה, כאשר דנו בהסדר הבעיות של ענף הנוסעים ב"צים" - זה היה
לפני כשנתיים - להמשיך להפעיל את ענף הנוסעים, למרות ההפסדים שלו, במשך שלוש
שנים נוספות ולבדוק את הדבר בקץ שלוש שנים אלו. בינתיים, ההפסדים בענף
הנוסעים גדלו והם מסתכמים בכ-7 מיליון ל"י לשנה, ואלה שלוש אוניות שהממשלה
משתתפת בהן ב-3 מיליון ל"י כסובסידיה ו-4 מיליון ל"י הן הפסד ישיר של חברת
"צים". למרות כל זאת, אין בשלב זה הצעה לחסל כליל את ענף הנוסעים. להיפך,
"צים" מחפשת דרכים איך לקיים את ענף הנוסעים ולצמצם במידה ניכרת את ההפסדים של
הענף הזה, והיא מנהלת עכשיו משא ומתן על רכישת שתי אוניות חדישות, שהן אוניות
גל-נוע עם הטכניקה החדשה ביותר בעולם, כאשר האוניה נפתחת והמטען שבה מועלה על
פסי רכב על גלגלים והוא יורד באותו רכב על הגלגלים עד לחוף. כלומר, אין צורך
כאן במנופים, ויש כזה חסכון עצום להעברת המטען. הכוונה היא לרכוש שתי אוניות
כאלה באיטליה. יש עכשיו משא ומתן עם איטליה. אוניה כזאת יכולה לטעון 2,000

טונות מטען ו-274 נוסעים, ויש תקווה, לפי מחקרים שנעשו על ידי חברת "צים", שכאשר יהיו בידה אוניות אלה, יצומצמו במידה ניכרת ואולי ייפסקו ההפסדים במה שנוגע...

אם עיסקה זו תיעשה ותצא לפועל, אנחנו יכולים לקבל את האוניות האלה בסוף 1970 ובראשית 1971.

אשר לאוניה "תיאודור הרצל", כמובן היה רצוי לנו להחזיק את האוניה כאן עד שתהיינה האוניות החדשות. אולם המצב הוא, שבדרך כלל אין שוק למכירת אוניות כאלה, ויש סכנה גדולה שאם אנחנו נוסיף להחזיק באוניה זו, זה יהיה כרוך בהפסד גדול מאד בעצם האפשרות למכור אוניה זו כאשר יהיה נוח לנו. לפיכך מוצע למכור את האוניה עכשיו, כי יש לנו הצעה טובה מאד מבחינת המחיר המוצע לנו עבור האוניה. עלינו לתת היום תשובה להצעה זו. המומחים חושבים שלא תודמן הזדמנות כזאת בזמן הקרוב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כמה עלתה האוניה?

שר התחבורה מ. כרמל:

יהיה הפסד קפיטאלי של 100 אלף דולר אחרי כל

האמורטיזציה.

אוניה זו עצמה הפסידה למעלה מ-1.5 מיליון לירות בשנה האחרונה. הבעיה היא חמיד בעית הצוות של האוניה. הצוות של "תיאודור הרצל" מונה 163 איש, מזה 51 ימאים ממש, אנשי סיפון ומכונות, ו-112 אנשי משק. אשר ל-51 אנשי הסיפון והמכונות, אין שום קושי לסדר אותם בעבודה באוניות אחרות, הואיל ויש לנו הרבה מאד זרים באוניות שאפשר להחליפם. אשר לאנשי המשק - חלק

ייכלל באוניות אחרות וחלק אחר יש להניח יבכר לרדת לחוף, כייתוד אם יש להם סיכויים לקבל פיצויים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כמה יעלו הפיצויים?

שר התחבורה מ. כרמל:

אנשי "צים" אומרים, שהמחיר שזקבלים בעד האוניה הוא כזה, שיכולים לקחת בחשבון שסכום מסויים יילך לפיצויים ואינם נרתעים מזה.

בזה איני רוצה לומר, שלא עלולות להיות טענות, ודאי יהיו בירורים עם איגוד הימאים. כבר קיבלנו טענות מהם, איני יכול להגיד שקיבלנו מהם הסכמה מלאה. אבל הואיל ואין בעיה של סידור האנשים בעבודה, אני מקווה שנתגבר על בעיה זו.

בנסיבות אלה אני מציע, על דעת שר האוצר ועל דעתי, וכמובן לפי הצעתה של חברת "צים", לאשר מכירה זו.

נשארות עכשיו לצי הנוסעים של "צים" להובלת נוסעים האוניות "מולדת" ו"דן", שבעצם אינה שייכת ל"צים" אלא שייכת לממשלה, ואמנם "צים" עומדת להחזיר לממשלה את האוניה "דן" באוקטובר, ויתכן שנצטרך למכור גם אותה.

מוכרחים לקחת בחשבון, שבדרך כלל אנשים עכשיו טסים במטוסים יותר מאשר נוסעים באוניות. אני עצמי איני רואה פגם גדול בכך, אם אנחנו נתרכז בספנות בעיקר במטענים, מאחר שרוב האנשים נוסעים באוויר. הואיל ובשנה האחרונה ענף התעופה מתקדם מאד וחלה גם ירידה ניכרת במחירי הטיסות, אנשים

מרכיבים לטוס, אף על פי כן אני סבור, שנצטרך לקיים את ענף הנוסעים באוניות. יותר מאשר מסיבות מעשיות, יש פה גם בעיה של יוקרה. מדינה ימית יש לה, בדרך כלל, גם אוניה אחת או שתיים שהיא מסיעה בהן נוסעים. כאמור, אני מקווה שאחר תקופת ביניים, נוכל לחזור מחדש להפעלת אונית נוסעים חדשה וחדישה ומסודרת, ללא הפסדים או בהפסדים מצומצמים.

השר י. ספיר:

אני מבקש קודם להציג שתיים-שלוש שאלות ואחר כך

להעיר הערה.

פה מדובר על ההפסד של שנה אחת, אבל השאלה היא מה ההפסד המצטבר באוניות הנוסעים עד היום הזה. אני חושש, שההפסד המצטבר הוא די גדול, כי הבעיה של נוסעים היתה כבר פרובלמטית עוד לפני כמה שנים.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

כאשר אתה היית שר התחבורה.

השר י. ספיר:

גם אז, אבל אז עוד לא ידענו על כך.

אם מדובר על 7 מיליון ל"י הפסדים, שמהם הסובסידיה הממשלתית היא של 3 מיליון ל"י, אם אינני טועה, אחוז הפעילות הממשלתית ב"צים" הוא כה גדול, שגם 4 מיליון ל"י אלה של חברת "צים" הן מעין סובסידיה. אם "צים" יכולה לקזז הפסדים אלה על ידי ההכנסות, זה גם כן הפסד של הממשלה. לכן עלינו לראות את העניין הזה במלוא ההפסד. אילו לא היתה זו חברה ממשלתית, השאלה אם גם לא היתה זו חברה ממשלתית, היא היתה מפסידה כל כך הרבה.

איני יודע מה חשווי של האוניה. אם שוויה של האוניה "תיאודור הרצל" בלבד הוא 2 מיליון ו-700 אלף דולר, אני יכול להניח שבמקרה הטוב, אם מוכרים שתי אוניות נוסעים, לא יכולים להגיע ליותר מאשר 5 מיליון דולר.

השר פ. ספיר:

אתה טועה, כי האוניה "דן" עולה בין 4 ל-5

מיליון דולר.

השר י. ספיר:

אז זה יחד 8 מיליון דולר, כלומר שזה עוד 27 מיליון ל"י. אם כל ההון המושקע הוא 27 מיליון ל"י ומפסידים 7 מיליון ל"י לשנה, הרי "אוכלים" את כל ההון המושקע. לכן השאלה היא יותר רחבה מאשר הענין של האוניה "תיאודור הרצל" בלבד. אני מסכים, שיש למכור אותה, אבל אני מוכן להציע שיהיה דיון מידי איך לחסל את כל הענין הזה.

דבר שני, אם מדובר על אוניות מעורבות, אז כבר היה לנו נסיון כזה. היו שתי אוניות שנרכשו ב-57-1956, שהן היו מעורבות, של נוסעים ומטענים, וגם כן גרמו להפסדים ויצאנו אז מתוך הנחה, שאוניות מעורבות אינן פתרון.

לכן אני מהסס מאד אם כדאי לקנות את האוניות המעורבות האלה, אבל זה לא עומד היום על סדר היום. היתה הודעה של שר התחבורה על הצעה קיימת בענין זה.

דבר שלישי, נוסף לשאלה של ההפסד המצטבר, נניח שאי אפשר למכור ב-2 מיליון ו-700 אלף דולר, אבל אם היא מפסידה שלישי מהסכום לשנה, גם אם היינו מוכרים אותה בעד 2 מיליון ו-200 אלף דולר, במשך 4-5 שנים היינו מרוויחים ולא מפסידים. לכן יכולה להתעורר שאלה, מדוע לא נעשה מאמץ מיוחד למכור אותה קודם.

בסיכום, אני בעד מכירת האוניה הזאת. אני מציע שיהיה דיון ב"צים" ובמשרד התחבורה, ואחר כך פה, אם כדאי בכלל לקיים קווי נוסעים ועל האפשרויות בשטח זה. אני מביע את דעתי בספקנות רבה מאד בענין אוניות מעורבות של מטענים ונוסעים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם יש צורך בכלל בהחלטת הממשלה על מכירת אוניה של חברת "צים"? אינני זוכר שנמשלת ישראל אישרה קנייתה של האוניה "שלום", שהיתה העיסקה הכי אומללה.

שר התחבורה מ. כרמל:

שר התחבורה דאז הביא זאת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל לא הממשלה אישרה. אני שואל זאת, כי אינני זוכר שהיתה החלטה כאשר הזמינו את האוניה "שלום", אשר הכניסה אותנו להפסד של כל כך הרבה מיליונים ולמערכה ציבורית ללא צורך. מדוע פה צריכה הממשלה לאשר? אני כמובן בעד זה, שימכרו את האוניה "תיאודור הרצל".

שר החקלאות ח. גבתי :

מהסקירה של שר התחבורה לא ברור לי מה המגמה של "צ"ם" בעתיד. נאמר שמכירת אוניה זו, אין פירושה שאנחנו מחסלים את ענף הנוסעים. אולי לא הבינותי נכון, שאין הצעה למכור מיד את שתי האוניות, כי אין למי למכור. לעומת זאת, יש הצעה לחדש את ענף הנוסעים באוניות יותר מודרניות. אני יודע, שכאשר בנו את "תיאודור הרצל" בזמנו, היא היתה האוניה הכי מודרנית, ואני לא זוכר הרבה שנים, שהיא נשאה את עצמה. אני חושב, שהיא הכניסה הפסדים כבר בשנה הראשונה. יתכן שזה ענף, שאי אפשר לקיים אותו בתנאים שלנו, אז הייתי רוצה לשמוע הסבר יותר מבוסס, מדוע אין לראות במכירת אוניה זו המשך חיסולו של ענף הנוסעים בצי, עם המגמה למכור גם את שתי האוניות האחרות.

אני חושב, שהממשלה התקשה מאד להחליט על מכירת

האוניה "מולדת".

שר הסעד י. בורג :

כאן יש ויתור על "הרצל".

שר העבודה י. אלמוגי :

קודם ויתרנו על "שלום".

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני הבינותי משר התחבורה, שהוא לא מודיע לנו שיש לקנות אוניה מודרנית. הוא אמר שיש מדעבה כזאת. אני מתארת לי שכאשר הוא יעמוד לפני פעולה, נדון על זה כאן.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני התרשמתי שזה בשלב של משא ומתן מתקדם

באיטליה.

השר פ. ספיר:

אינני מבין את השר יוסף ספיר גם לגבי ההצעה הקודמת - ואינני בא להבחין בין ההצעה הקודמת לבין ההצעה הזאת, זה לא ענייני - רוב ההפסד היה באוניות הנוסעים. כלומר, לולא אוניות הנוסעים, אולי היה רווח לחברת "צים".

דבר שני, כאשר מכרו את האוניה "ירושלים", שהיא היתה אוניה-אחות ל"תיאודור הרצל", היה ידוע שגם את "תיאודור הרצל" יצטרכו למכור. אבל לגבי הערותיו ביחס לנסיונות ויוקרה, אינני יודע איזו שאלה של יוקרה יש פה, שצריך שיהיה לנו צי של נוסעים. חיכינו עוד שנתיים למכירת האוניה הזאת, וזה עלה עוד 3 או 3.5 מיליון ל"י.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

יותר.

השר פ. ספיר:

אני חושב, שהשולחן הזה צריך לשמוח על ההזדמנות שניתנה, לעולם לא יהיה רווח בענף זה, הוא נמצא בירידה. עוד מעט יהיו אווירונים גדולים של 400-450 איש, ואז זה יירד עוד יותר. אין לנו צורך להפסיד.

אני מסכים עם השד יוסף ספיר, ש-7 מיליון ל"י אלה של גרעון מצטבר, מאיזה כיס שלא יבואו, זה כסף של הממשלה, כי הממשלה מחזיקה ב-80%-90% מהמניות, ולו הממשלה לא היתה מחזיקה חברה זו, היו לוקחים את הכסף מאתנו. השנה חברת "צים" תצליח אולי בקושי לכסות את ההפסדים.

היה לנו ויכוח בענין זה בועדת הכספים של הכנסת. ועדת הכספים רצתה להעניש את הנהלת "צים" על שהיא נתנה בונוס לעובדים.

אני בעד מכירת האוניה "תיאודור הרצל", ואני גם בעד זה שניפטר מהאוניה "דן" בהזדמנות הראשונה. גם האוניה הראשונה שקנו באנגליה, אנו רוצים להיפטר ממנה. בשתי האוניות הראשונות יצאנו וידינו על ראשנו. גם האוניה "שלום" עלתה לנו בסכום עצום, ורק בנס התפטרו ממנה. אם היינו מחזיקים את האוניה "ירושלים" עוד שנתיים, היינו מפסידים עוד יותר. אני בעד זה שימכרו את האוניה. צריך כמובן לדאוג לעובדים. שמענו שאין דאגה, ואם גם צריך לתת פיצויים מוגברים, יש לסדר את הדבר.

אני מבין, שלא דנים עכשיו על האוניות החדשות. כאשר ידונו על זה, אם בועדת השדים לענייני כלכלה ואם כאן, ייקחו בחשבון את כל הנסיון של השנים שעברו. אני חושב, שהפסדנו בענף הנוסעים במשך כל 15 השנה, וחלק מההפסד היה על חשבון ה"ג'וינט" ועל חשבון הסוכנות, שגם להן יש מניות ב"צים". מוטב לנו ללמוד מכל הנסיונות שהיו. אני מציע עכשיו למכור את האוניה "תיאודור הרצל".

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

אני תומך בהצעה למכור את האוניה "תיאודור הרצל", ואני מציע להחלטת הממשלה, בהתאם למה שאמרה ראש הממשלה, שלפני שחותמים חוזים חדשים על האוניות החדשות, יקויים על כך דיון כאן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

או כאן או בועדת השרים לענייני כלכלה.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

צריך להיות דיון על כך, כדי שהממשלה לא תעמוד במצב, שעל רכישת אוניות מחליטה הנהלת "צים" ועל מכירות הממשלה צריכה להחליט. אני מציע שיהיה סיכום כזה.

ברצוני לשאול את שר התחבורה בעניין הנסיון הכספי לגבי אוניות המעבורת. אני מתאר לי, שישאל יכולה לוותר על צי נוסעים, אבל כיוון שאנחנו שוכנים לחוף הים התיכון, אני חושב שבכל זאת יש ציבור שאינו רוצה לטוס, אם ברצונו להגיע ליוון, לאיטליה או למקומות אחרים באגן הים התיכון. מדינה ששוכנת לחוף הים התיכון, לא יתכן שלא יהיה לה כלי שלא תוכל להציע אותו לאזרחיה הרוצים לנסוע בנוחיות ובמחירים עממיים יותר. הייתי רוצה לדעת מה הנסיון לגבי אוניות מעבורת, כדי שבכל זאת לא נהיה המדינה היחידה בים התיכון, שלא יהיו לה כלים להעביר נוסעים מחוף לחוף בים התיכון, אם לדרום איטליה, יוון או תורכיה.

שר התחבורה מ. כרמל:

לפי החוק, שר התחבורה צריך לאשר קניית אוניה ומכירת אוניה ישראלית. החוק אומר, שאין למכור ואין לקנות אוניה, אלא אם שר התחבורה, על דעת הממשלה כמובן, מאשר זאת. יש מקרים, כמו במקרה הזה, שיש לזה ערך פרינציפיוני גם בגלל זה, שזה נוגע לאפשרות של חיסול ענף בעל משקל, של הובלת נוסעים. ראש הממשלה ושר האוצר, במידה שזה הובא לידיעתם, חשבו - וגם אני בדעה זו - שמוטב להביא זאת לממשלה. זה מבחינה פורמלית.

לגבי השאלות שנשאלו כאן - עד לפני שתיים-שלוש שנים, לא היה חשבון נפרד לחברת "צים" לאוניות נוסעים ולאוניות משא. היו הפסדים, וההפסדים נגרמו בעיקר בגלל אוניות הנוסעים. במשך שלוש השנים האחרונות, אחרי שנכנסו לבריקת הענין ולבחינתו, היתה דאגה על ידי הממשלה, ונקבעו סידורים להמשך ענף הנוסעים באוניות לשלוש שנים, ונקבעו סובסידיות לשלוש שנים אלה בשיעור של 3 מיליון ל"י לשנה, ונערך כבר חשבון נפרד ומדויק למדי ב"צים" וכאמור, ההפסד בשנתיים האלה הוא 6-7 מיליון ל"י לשנה.

לגבי הערתו של השר יוסף ספיר - אני מסרתי על אוניות הגל-נוע רק מבחינת רקע, לא הבאתי זאת להחלטה. אני מקבל את ההערה, שראוי לנו שהענין יובא לוועדת השרים לענייני כלכלה ויוכרע שם. אבל השר יוסף ספיר עורר כאן ספק אם ענין זה יעמוד במבחן, הואיל והנסיונות הקודמים של אוניות מעורבות של מטען ונוסעים לא הצדיקו את עצמם. ההבדל בין האוניות המעורבות הקודמות לבין אוניות הגל-נוע הוא בכך, שהטעינה והפריקה נעשות באופן מהיר מאד וזה חוסך זמן. עד עכשיו הקושי היה של חוסר התאמה בין הזמן הדרוש להעלאת נוסעים והורדתם, ובין פריקת המטען וטעינתו. באוניות הגל-נוע הדבר הולך מהר מאד, ועל כן שאלת ההתאמה הזאת מבחינת הזמנים אינה עומדת. לפיכך, לדעת המומחים, יש סיכוי שדבר זה יצדיק את עצמו למרות הכשלון של האוניות ההן.

ושוב, כדי שהתמונה תהיה בהירה, אני רוצה לומר - מה שמוצע עכשיו להחלטה זה מכירת האוניה "תיאודור הרצל". אשר למכירת האוניה "דן", שהיא בבעלות הממשלה, לאחר מה שקרה עם "סומרפין", מאחר שחברת "צים" עומדת

להחזיר אותה לממשלה בסתיו, אנחנו מחפשים קונה גם לאוניה "דן".

אשר לאוניה "מולדת", אם יהיה קונה טוב והוא ייתן מחיר טוב, יתכן שגם היא תוצע למכירה.

כך שאין זה מן הנמנע, שבמרוצת השנה הבאה, לפי המחשבות הקיימות ב"צים" ובמשדד התחבורה, נהיה ללא צי נוסעים בים, והנוסעים ייסעו באווירונים. אם אוניות הגל-נוע תצדקנה את עצמן - ונערכים מחקרים בעניין זה עכשיו - הרי בסוף השנה הבאה, 1970, ובראשית 1971 נוכל לחוש את הסעת הנוסעים באוניות מעורבות אלה של הגל-נוע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה, שאפשר לסכם שאין התנגדות למכירת האוניה "תיאודור הרצל". הייתי מציעה, שהניסוח יהיה, לא לפני גמר המשא ומתן על רכישת האוניות החדשות, שהבעיה הזאת, אם יש להמשיך בצי של אוניות נוסעים, באוניות כאלה או אחרות, שזה יובא לדיון בוועדת השרים לענייני כלכלה, ולא נעמוד בפני מצב, שצריך להחליט נגד דבר, שהנה הוא עומד כבר אולי לפני ביצוע.

כל הבעיה הזאת יש להעביר לדיון בוועדת השרים לענייני כלכלה. לענין מכירת האוניה "תיאודור הרצל", אני מבינה שאין התנגדות.

מחליטים:

א. לאשר לחברת "צים" למכור את אונית הנוסעים "תיאודור הרצל".

ב. להעביר את מכלול בעית הפעלתן של אוניות נוסעים על ידי חברת "צים" לדיונה של ועדת השרים לענייני כלכלה.

909. זריקת רימון בחברון

ראש הממשלה ג. מאיר:

קיבלתי עכשיו ידיעה, ששוב זרקו רימון בחברון על אוטובוס של תיירים. הרימון לא התפוצץ. זרקו את הרימון שני צעירים, שברחו במכונית "דודג' אפורה, בעלת מספר ירוק, כלומר מונית. הרימון היה רוסי.

910. הסדר הבנייה

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה, שועדת השרים היתה צריכה להביא לנו הצעה ביחס להסדר הבנייה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

מאז הישיבה האחרונה של הממשלה ביום א' שחלף, היו לשר השיכון ולי כמה פגישות. היתה פגישה עם הקבלנים, הן שני הקבלנים הגדולים שהם "סולל בונה" ו"רסקו", והן הקבלנים המאוגדים במרכז ארגון הקבלנים וחבונים. זה היה אחרי פגישה קודמת של שר השיכון ושלי עם אותו ארגון הקבלנים. בישיבה זו קיבלו על עצמם הקבלנים לספק, תוך שנה, 4,000 דירות לעולים, משמע, שהם יבנו פחות דירות למכירה בסכום הזה ובהיקף הזה, הם יבנו את הדירות האלה וימכרו אותן למשרד השיכון, לפי התנאים שייקבעו בין משרד השיכון לבין הקבלנים

והבונים.

חברת "רסקו" הודיעה, שגם היא יכולה שלא להתחיל בניית דירות חדשות למכירה, ובמקום זה לבנות 1,000 דירות חדשות לשיכון עולים, גם כן לפי הסכם עם משרד השיכון, וזה נוסף על בנין הדירות עליהן כבר הוסכם עם משרד השיכון.

בישיבה זו השתתף גם נציג הסתדרות פועלי הבנין וכולם - כולל נציג הסתדרות פועלי הבנין - היו בדעה, שאין להטיל מגבלה חוקית על הבנייה למגורים, אלא שהם יתנו עדיפות לבניית דירות לעולים.

בישיבה שהיתה לאחר מכן בוועדת חשרים לענין ויסות הבנייה, בהשתתפות נציגי השלטון המקומי, גם הם קיבלו על עצמם לתת עדיפות לבנייה לשיכון עולים, לפי האינפורמציה שתינתן להם על ידי משרד השיכון. גם בישיבה זו הביעו המשתתפים, כלומר נציגי השלטון המקומי, דעתם נגד מגבלות חוקיות על הבנייה הפרטית.

לעומת זאת, היתה המלצה בשתי הישיבות למגבלה לגבי מבני ציבור לתקופת זמן, ולפי ההצעה המובאת כאן לפניכם, התקופה היא עד סוף דצמבר שנה זו. היו כאלה שהיו מוכנים להאריך זאת לעוד חודשיים-שלושה, עד סוף שנת התקציב. אחר כך סוכם, שזההיה ועדת מעקב המורכבת מנציגי משרד השיכון, משרד קליטת העליה ומשרד האוצר ומרכז השלטון המקומי.

זה היה נושא אחד. נושא שני שעליו נסב הדיון בישיבה עם הקבלנים היה ענין המקלטים בצפון הארץ, ואיגוד הקבלנים ומרכז ארגון הקבלנים קיבל על עצמו לבנות עוד 50 מקלטים בעדיפות של זמן. דבר זה אינו נוגע למשרד השיכון, כי אם למשרד הבטחון. הטלתי על אחד מחברי לעבודה לברר את הדבר, אבל מסיבה טכנית הוא לא הגיש לי את הדין-וחשבון הבוקר, ודאי אקבל אותו אחר-הצהריים.

לפי זה יוצא, שהתקנות שהוצאו על פי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, יחולו רק על הבנייה לבנייני ציבור או משרדים או בנייה להארכה, פרט למלונאות, בכל הצורות, לתיירים. הרשויות המקומיות לא יתנו רשיונות לבנייה כזו, אלא אם יקבלו היתר מועדת השרים לוויסות הבנייה, שאליה יצורפו עכשיו שלושה נציגים של השלטון המקומי והמועצות האיזוריות, שהיא תקבע כללים, וגם תשמש ועדה לערעורים אם יהיו כאלה.

אני מציע לאשר את ההצעות האלה, אבל שר השיכון וראי רוצה להוסיף.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מקבל את הסיכום הזה שהיה. בעצם, יש פה שני חלקים. חלק אחד נוגע לבנייה הציבורית וועדת הוויסות המרכזית, שתפקח על ענין זה יחד עם הרשויות המקומיות, ועל זה היתה הסכמה כללית.

הבעיה השניה, שהיא בעיה רגילה, היתה ביחס לאיזון בין הבנייה הפרטית לבין הבנייה לשיכון עולים.

(עד כאן רשמה ל.צ. - מכאן ע.ש.)

בישיבה שהיתה לי עם הקבלנים לפני הישיבה הזאת, התגבשה הצעה, שאחר כך שימשה כיסוד להחלטה זו. אני רוצה שהממשלה תראה את מוקד הבעיה: הבנייה הפרטית למגורים, ההתחלות שלה במחצית השנה הראשונה היו 10,000 דירות בערך; ובמחצית השניה של השנה, התחזית היתה לעוד 9,000 דירות. מה שהוסכם עם הקבלנים הוא על העקרון, שהם מ-9,000 הדירות שצריכים לבנות - יבנו לשוק הפרטי רק 6,000 דירות, ו-3,000 דירות - במקום לבנות לשוק - יבנו לפי הסכמים עם משרד השיכון בשביל עולים. אז מגיעים לזאת, שמעבירים את כוח האדם מהבנייה לשוק

הפרטי, לבנייה לשיכונים לעולים, מתוך הסכמה הדדית. כמובן, יש לזה ערך אם 3,000 הדירות האלו יבואו על חשבון 9,000 שבתחזית. כי אם יבנו 9,000 כמו שזה היה בתכנית ועוד 3,000 - אז לא הועילו חכמים בתקנתם, כי יחסר כוח האדם ולא יוכלו להוציא לפועל מה שהם מבטיחים.

צריך להיות ברור, שזו דרך להגבלה עצמית מצדם, והם הסכימו לזאת. השאלה אם יוכלו להשתלט על החברים שלהם, הקבלנים, לווסת בעצמם. העיריות הסכימו לעזור אם יהיו פורצי גדר. בכדי להבטיח שלא נעמוד בפני הפתעות, נתקבלה החלטה שתהיה ועדה המורכבת ממשרד השיכון, ממשרד הקליטה, ממשרד האוצר והרשויות המקומיות, שהיא תבדוק חודש-חודש אם ההגבלה הזאת שהם קיבלו על עצמם - מתקיימת. אם לא - נצטרך לדון שוב פעם מה לעשות.

מתוך הערכה זו, גם מתוך ביטוי של איזה ספק או חשש שגא זה לא יבוצע בדיוק, אני בכל זאת תומך בסיכום זה.

השר י. ספיר:

אני חושב, שיש לראות את התחזית לא רק ל-4-6 חודשים. אנחנו שומעים על אפשרויות וסיכויים של עליה הרבה יותר גדולה בשנה הבאה. כל הקולוציות לגבי מספר העולים, גם אם נפתור את הבעיה כעת - נעמוד בפני מחסור נוסף בשנה הבאה. לכן, יש צורך לראות את זאת לאורך זמן יותר.

דבר נוסף, אשר לדעתי הוא המפתח האחד והיחיד לכל זה - והוא משמש רזרבואר רציני - זה בנין מבני ציבור, אשר בהיקפם שקולים כנגד כל בנייה לעולים כפי שהם היום.

יש לזה עוד אספקט והוא - אני רואה לפני את התקציב של השנה הבאה ואינני מאמין שנוכל לעמוד בהקצבות ממשלתיות לבנייני ציבור, גם בלי שתעמוד הבעיה של חוסר עובדים.

יש לתקוף את השאלה הזאת משני הצדדים: גם מצד ידיים שעדיפות לגבי מגורי עולים וגם מבחינת התקציב.

אני רואה, שעכשיו ההסכם עם הקבלנים, למשך תקופה של ארבעה חודשים, יכול להביא לידי דבר אחד - אם יפסיקו בניית מגורים ויעבירו את האורגניזציה שלהם לבנייה לעולים, כי אין יותר פועלים למשך ארבעת החודשים הבאים, לא ערבים ולא בהכשרת פועלים. לתקופה יותר ארוכה, אני מסופק אם יעמדו בזה, אם לא יבוא חסכון רציני ממקור מבני ציבור.

הדבר השני - ההסדר עם קבלנים והסתדרות פועלי הבנין הוא חשוב מאוד. גם אם נצליח לצמצם את מבני הציבור, אין ערובה שעובדים אלה יעברו לבנייני מגורים, הקבלנים והפועלים יכולים ליצור תנאים מתאימים שיבטיחו את זאת. לכן, נראה לי שיש לראות את זאת לתקופה יותר ארוכה.

דבר נוסף, התכנית תוכל להחבצע אם הקבלנים יבנו את הדירות לעולים על קרקע שעומדת לרשותם ולפי תכניות שבידיהם, כי זו שאלה של עיתוי. מה יהיה אם יתברר - וזה לא תלוי רק בהם - אם משרד השיכון יגיד איפה לבנות, ויכול להיות כי במקומות אלה אין להם קרקעות ואין להם תכניות? ואז משרד השיכון צריך לדאוג לזאת מיד, שבמידה שאין קרקע מוכנה בידי הקבלנים ותכניות מוכנות בידיהם, במידה שמכוונים את העולים למקומות מסויימים, צריך משרד השיכון להיות מוכן עם קרקע ותכניות, ואם משרד השיכון לא יהיה מוכן לזאת, אז אני חושש שהתכנית הזאת תשתבש במידה רצינית מבחינת הזמן.

לבסוף אני מציע, שבתוך ההצעה להחלטה תיכנס ההצעה של הקבלנים והבונים כחלק של התכנית. פה זה מופיע בתור דברי הסבר. כאשר דיברנו על כך, במידה לא קטנה רצינו לחייב את ארגון הקבלנים והבונים, שזה לא יהיה בגדר של יציאת ידי חובה בלבד, אלא שזה יהיה חלק מתכנית אשר תהיה.

שר השיכון מ. בנטוב:

עוד לא הגישו את זאת בכחב, נעשה אתם חווה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בועדה לא קבענו שהקבלנים חייבים להפריש מ-9,000 הדירות שהם עומדים לבנות במחצית השנה הבאה, לעולים. הם התחייבו לבנות 4,000 דירות לעולים. איך יעשו את זאת - יכול להיות על ידי יבוא, על ידי קבלת פועלים נוספים לבנייה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מאין?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אנחנו יודעים בדיוק מאין הם קיבלו עד עכשיו את העובדים? הם בכל זאת בונים עכשיו 10 אלפים דירות במחצית השנה הראשונה, והם בכל זאת קיבלו פועלים, למרות שהתחזית הייתה שיחסרו פועלים.

שר השיכון מ. בנטוב:

הם בונים פי שניים מהזמן המתוכנן, בגלל זה שאין

פועלים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

גם במשרד השיכון זה לוקח עוד יותר זמן מאשר אצל קבלן פרטי.

לא הייתי רוצה לפטור אותם בכך, שהם ידאגו לכך שיבנו 4,000 דירות לעולים, ולא להגיד להם שיקחו מזה או מזה. אנחנו צריכים לסמוך על כך, שהם יקיימו מה שהם מבטיחים, כי בלעדי זאת אין לדבר בכלל ערך.

הדבר השני - החלטנו על דעת כולם להוציא את ירושלים העתיקה מכל מיני הגבלות, ואני לא מוצא את זאת בהצעות לסיכום. החלטנו להוציא בירושלים המזרחית גם בתים ציבוריים וגם בתים פרטיים, לשחרר אותם מכל מיני הגבלות. וכך זה התקבל על דעת כולם.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

זה התקבל, צריך להוסיף את זאת למסמך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לולא היה מישור מעמיט את זאת, לא הייתי מדבר על כך. היות וזה הושט, אני רוצה להזכיר זאת, על מנת להכניס לתוך המסמך הזה.

שר הדואר י. ישעיהו:

יש לי שאלה והערה. השאלה - לשם מה נחוצות תקנות? אני מסכים שזהיה החלטה, אבל תקנות למה? אם יש הסדר עם רשויות מקומיות ויש הסדר עם הקבלנים, נשאר רק ענין הבנייה. במבני ציבור מדובר במוסדות ממשלה

ורשויות מקומיות, ויש מספיק משמעת עצמית, שלא יהיה צורך בהפעלת האמצעי הזה של תקנות.

וההצעה שלי - הערתי אותה כבר בישיבה הקודמת ואני חוזר עליה. בהצעה של מבני הציבור, בפירוט של מבני הציבור יש אחסנה וקשר. אני הערתי בשבוע שעבר...

השר פ. ספיר:

לא מפסיקים הבנייה של בנינים שהם בעבודה.

שר הדואר י. ישעיהו:

קשר - אין לזה משמעות אחרת מזו שאני מדבר עליה, ואני מודאג מזה, או שהמלה לא תחול על הדואר או תימחק מהחלטה, כי קשר פירושו של דבר, המחקנים של אמצעי תקשורת שהם מתקנים חיוניים, וכל הפסקה ועיכוב בבנייתם פוגע בשירות חיוני היום מכל מיני בחינות, גם מבחינה בטחונית וגם משקית וגם בעליה. אני רוצה לומר, כי שביתת המהנדסים גרמה בענין התקשורת לא מעט נזק. אני חושש, ששנה שלמה לא נצליח לסתום את הפער שנגרם בגלל השביתה. אם תבוא הגבלה זו - אם זו משמעות המלה "קשר" - אני הייתי מבקש שתופרד מערכת התקשורת מהחלטה זו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני לא רוצה לחזור לבעית ירושלים העתיקה, כי

אני מבין שזה מוסכם.

אני הייתי מבקש תיקון לסעיף 3 בהצעת ההחלטה.
אני לא חושב, שבתקנות צריך לבטל רשיונות בנייה שכבר ניתנו. אפשר לדחות את התחלת תוקפם לינואר, אבל לא לבטל רשיונות ולחייב אנשים שיילכו עוד פעם לוועדת התכנון לעבור את שבעת מדורי הגהינום - שאני קצת בקיא בזה, עד שמקבלים רשיון, במיוחד בירושלים. אף על פי שיש פה עניינים אדמיניסטרטיביים, לא יצטרכו לשלם עוד פעם, לא יצטרכו לעבור תהליכים אדמיניסטרטיביים, אבל עצם הדבר לחזור לאותה ועדה זה עיגול ואין לזה הצדקה. יהיה בתקנות שתוקף הרשיון הוא לא מהיום, אלא מ-1 בינואר, זה יותר פשוט וצודק.

שר השיכון מ. בנטוב:

זו הכוונה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אז צריך כך לנסח.

שר השיכון מ. בנטוב:

כתוב שלא יצטרך לשלם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני לא רוצה שיצטרך לחזור על בקשת הרשיון.

אני מציע, כמו שמציעים בסעיף 1, להוציא מהגבלה זו בנייני חינוך. אני מציע להוציא גם מבני דת, להוציא מחלות ההגבלה בנייני דת, שהם כל כך מעטים והם כל כך נחוצים, שכל ההגבלה הזאת היא לא מוצדקת אפילו למספר חודשים.

סגן ראש הממשלה וחשד לקליטת העליה י. אלון:

אני שלם עם כל ההצעות שהוגשו כאן. אני רק מציע
מה שהצעתי בועדת השרים לרשות הבנייה - להאריך את תוקף ההוראה בדבר הגבלת בניית
מבני ציבור לשנה, במקום לחצי שנה: (א) משום שאני חושב, כי בלאו הכי נצטרך
לקרוא תום מחצית השנה להאריך את התוקף של הוראה זו, ומוטב לעשות את זאת מראש
כדי לא לבלבל קבלנים וגורמים ציבוריים שרוצים לבנות; (ב) המספר של 50 אלף
עולים החזוי לשנה הבאה הוא לא מוגזם, הוא כ-15 אלף יותר מאשר היו בשנה זו. ככל
שבדקתי את המספרים מהארצות השונות, נוכחתי כי המספר איננו מוגזם ואני מאד
מודאג מה יהיה. לכן אני מציע להאריך את זאת לשנה שלמה.

ונקודה שניה, אינני יודע אם צריך לקבל על זאת
החלטה. הצעתי בישיבת ועדת השרים, שבהסכם עם הקבלנים או בזכרון הדברים, יקבל
משדר השיכון או הממשלה - זה אותו הדבר - אופציה גם על בתים שהם בונים למכירה
לשוק, וזה נוסף למה שמתחייב לבנות בפירוש לעולים, לתת אפשרות לרכוש חלק
מהדירות שבונים - בשביל עולים. אם נממש את זאת או לא - זאת נראה.

חשד פ. ספיר:

אני רוצה להגיד:

(א) הנקודה המרכזית בהסכם היא, שזה לא על פי
חוק, כי אם על פי הסדר עם הקבלנים ועם הפועלים וזה מבטיח את הצלחת העניין.

(ב) תפסת מרובה - לא תפסת. אני מציע לא לדבר
עכשיו על שנה. בינתיים, זה ייכנס להרצה, ואם יהיה צורך להאריך זאת לחצי שנה
נוספת, יאריכו.

(ג) אולי כעבור חצי שנה נמצא סוגים של בניינים ציבוריים שונים, שדשיכותם וחיוניותם גדלה ושונה - כמו מרפאות במקומות מסויימים, שזה מבנה קטן, מדוע צריך לעכב את זאת אם יימצא שזה נחוץ?

על עצם בנייני דיור, זה לא כל כך שונה בזמן שנכנסים להסכם עם הקבלנים, אם זה לעולים או לא לעולים. בשנת 1966/67 עשינו דבר גדול, שקנינו אצל הקבלנים דירות לעולים. זה הציל את הקבלנים מפשיטת רגל ואת המשק. אז קנו מהקבלנים 5,000-6,000 יחידות דיור. ואם הקבלנים בונים 10 אלפים יחידות לדיור, זה לא כתוב אצל אף קבלן, שזה לא יכול להיות לעולה. החשוב הוא מה שאנחנו נעשה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם זה לא עולה 100 אלף לירות הדירה.

השר ס. ספיר:

קנינו דירות רק עד סכום מסויים, ולא קנינו

דירות ב-100 אלף לירות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שמעתי ממשרד השיכון, שאי אפשר לקנות עכשיו, כי מה שנשאר לקבלנים זה רק דירות ב-100-150 אלף לירות.

השר פ. ספיר:

מבלי לדעת את העניין, אני יכול להגיד שהדירות לא עולות לא 100 אלף ולא 70 אלף לירות, כי עולים הולכים עכשיו למקומות, אשר לפני חצי שנה לא הלכו אליהם, ושם הדירות לא עולות כל כך ביוקר. כנראה עלתה דירת שיכון שבונים בשביל "א בעסערע געזעלשאפט"?

שר השיכון מ. בנטוב:

40 אלף לירות.

השר פ. ספיר:

אני חושב, שיש דירות בשביל 40-50 אלף לירות שקבלנים בונים, וזה לא מעט. אני מדבר על פני הארץ כולה - בת-ים, חולון, רמת-גן, פתח-תקוה, במקומות האלה שבונים. אני הייתי משלב את זאת, זה יותר טוב, יותר זול ופחות צרות. הייתי עושה הסכם על יותר דירות לתקופה יותר ארוכה, אין בזה שיכון רב. אני מדבר על דירות לעולים - ואם העולים לא ישתכנו בהן, יהיו למטרות אחרות. ישנם זוגות צעירים.

אני מרשה לעצמי להגיד, שהעניין סבל וסובל גם מזה, קודם כל זה אולי עניין פסיכולוגי, הרבה פחות דירות נחוצות מכפי שמדובר, אבל העניין סבל וסובל מזה, ומותר ללמוד מזה, שמשרד השיכון חשב שהוא צריך לבנות הכל בעצמו. מזה היו לנו לא מעט סיבוכים במשך כל השנים. אבל כאשר אתה אומר מלה - מיד אתה פוגע במלכות ובכבוד. ב-1967/68, מתוך הכרה מלאה, הדירות שהיו לחברת השיכון של חברת העובדים, של הציונים הכלליים, של הליברלים העצמאיים, של הרביזיוניסטים או חירות, כי יש שתי קבוצות קבלנים פרטיים - כל הדירות שהיו

קנינו, וזה עזר לפתור את הבעיה של שיכון העולים, בשנתיים האלה רוחב יד ורוחב לב בקנייה. גם עכשיו, אם המספרים שמוטרת הסוכנות למשרד הקליטה הם נכונים, ונחוץ דירות - נקנה אותן אצל קבלנים. ואם קבלנים מרוויחים, ניקח מהם מס הכנסה.

שנית, אצלך (לשר השיכון) זה לא יותר זול. אינני רואה משפחה אחת של עולים, שיהיה לה נימוק שלא באה בגלל חוסר דירה. אני לא מקבל מה שמפרסמים בעתונים, שלא באים בגלל מחסור בדירות. למרות שאינני מאמין בזה, בכל זאת אני חושב, שטוב שיהיה רזרבה של דירות. הכסף משתלם עם הבנייה, וזה לוקח זמן. שום דבר לא הפסדנו מזה. ביקשתי מטנא שיעשה לנו חשבון כמה הרווחנו מזה שקנינו 7,000 דירות לעולים. אנחנו רק הצלנו אותם מפשיטת רגל ואותנו - מבזיון.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

קודם כל, מדוע נחוצות תקנות? אם כן, במקרה הקל ביותר - כסייג לתורה. ויש עוד סיבות. יש לחצים ויש לחצים מקומיים. ומבני ציבור זה לא מבני ממשלה דווקא, והרבה עוסקים בזה. אמנם, אני צריך לומר, שראש עירית תל-אביב אמר לי, כי נוכל להסתדר גם בלי תקנות, אבל יו"ר מרכז השלטון המקומי אמר: אם אתה רוצה להבטיח שאנחנו נעמוד בלחצים, תתקין תקנות, כי אחרת יהיה לנו קשה, לא נוכל לעמוד בזה לא לפני בחירות ולא אחרי בחירות.

אני מציע לא להוציא, לא את קשר ולא את בנייני דת. לא מדובר על בניינים שניבנים עכשיו, אלא על רשיונות חדשים, ועל רשיונות חדשים אפשר לדון - אם יש הכרח בבית-כנסת נוסף - יודעים מי הם חברי הועדה, הועדה תקבל כללים והיא תשמש כועדת ערעורים, והיא יכולה לעשות יוצא מן הכלל, היא לא מוגבלת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אז תנסחו את זאת אחרת, זה לא מנוסח טוב.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

מדובר על ארבעה חודשים. יש לך עסק עם אנשים, שאתה מכיר אותם, אתה פוגש אותם לפחות כל יום ראשון בבוקר - מה הפחד?

אני מסופק אם אנחנו צריכים לעשות זאת לשנה, כי נתחיל בויכוח שכרגע אין צורך בו. זה לא אומר, שלא נצטרך להחליט להאריך את זאת לעוד חצי שנה או שנה, אולי בניסוח שונה. בנובמבר נשב ונסכם את המצב. כרגע הדבר הזה מספיק.

לגבי רשיונות הבנייה שהוצאו - אם כן, יש בסעיף 3 סייפא שאומרת: "חידוש הרשיונות האמורים לאחר ה-31 בדצמבר 1969, ייעשה בדרך אדמיניסטרטיבית כאילו עבר את כל התהליכים ושולמו כל ההיטלים על פי החוק". וההגבלה הזאת חשובה לנו, כי ראשית, יש המון רשיונות שהוצאו, הרבה יותר מאשר יוצאו בארבעת החודשים הבאים, ואנחנו מוכרחים ליטול מהם אותם; ושנית, לא בטוח שב-1 בינואר נחדש את זאת. לכן, אין ברירה אלא ללכת בדרך זו.

אני מציע לכל השולחן הזה - ישבנו, בעקבות הסיכומים ביום ראשון שעבר, עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, עם הקבלנים הפרטיים, עם הקבלנים הציבוריים, עם משדד השיכון, עם נציגי הפועלים, ישבה ועדת השדים וניסחה איזה דבר.

מה שאמרתי על דת - חל גם על קשר. אני מציע לא לנגוע בזה. אינני יודע איזה קשר יש, אולי יש קשר בגבעת ברנר בשביל טלוויזיה. בנייה עד דצמבר טעונה אישור.

שר הדואר י. ישעיהו :

מדובר על מכנים למערכת הטלפון.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף :

דין מערכת הטלפון כדין בתי חולים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

הוא אמר - אם יש ערעור, ידונו על כך, ישנה ועדה

שתדון.

שר הדואר י. ישעיהו :

רציתי את זה להוציא.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אתה רוצה להוציא את זאת, שר הדתות רוצה להוציא

בתי-כנסת.

שר הדואר י. ישעיהו :

זה לא אותו הדבר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם הוא אומר, ששכילו זה לא אותו הדבר. אני מציעה, שנאשר את זאת, וכל מי שיש לו טענה, יביא אותה לוועדה.

הסעיף על ירושלים העתיקה היה בהצעות, וזה נפל במקרה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אפשר לדעת מה היקף הבנייה בעיר העתיקה? מה חלקה של הבנייה הזאת בהיקף הגדול של הבנייה בכלל?

שר השיכון מ. בנטוב:

זה קטן מאד.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אולי יתחילו לבנות ישיבה אחת עד דצמבר.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני רוצה, קודם כל, להגיד לידידי שפירא. אף קבלן איננו עושה מעשי כשפים. אם יצטרך לבנות פי שניים בניינים, יהיו לו רק מחצית פועלים לכל בנין. משרד השיכון עובד לאט, אבל הוא לא עובד בעצמו, הוא עושה את עבודתו באמצעות קבלנים. והקבלנים באים ואומרים: איננו יכולים לגמור בזמן את הבנין, כי אין לנו פועלים. כל הענין הוא בזה, איך מתוך המאגר של כוח אדם לקבל בשביל העולים דירות. אם באים הקבלנים בעצמם ואומרים כי מוכנים להגביל

את עצמם ולבנות בשביל השוק פחות ולהעביר יותר בשביל עולים, מדוע צריך להתנגד לזה?

אני רוצה להגיד ליגאל אלון, כי אופציה לקנייה ישנה, אנחנו יכולים לקנות כל דירה שיכולים לשלם בעדה מחירי השוק.

ולספיר אגיד - הדירות שייקנו מהשוק הפרטי, שיהיו מחוץ לחוזה בינינו ובין הקבלנים, ירדו מהמכסה של השוק הפרטי. אינני יודע כמה דירות נוכל להשיג. נשתדל לקנות את המקסימום.

ודבר אחרון - ראשית, משרד השיכון בונה הכל דרך קבלנים; ושנית, הוא בונה הרבה על ידי חברות שיכון, שיכון עובדים וחברות שונות של המפד"ל, של "חירות" וכו'. אנחנו מניעים את כל הגורמים שיכולים להיות בכדי שיבנו בשביל עולים. אין בזה דבר חדש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רק מבקשת להפנות תשומת לב משרד השיכון להערה שהעיר השד יוסף ספיר, שיש לחנן מראש גם ענין הקרקעות.

שד השיכון מ. בנטוב:

בהחלט.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מניחה, שההצעה הזאת שהובאה על ידי ועדת השרים לענין ויסות הבנייה מתקבלת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אם התיקונים שלי לא התקבלו, לא אוכל לקבלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם נתקבלה החלטה זו, לא נתקבלו התיקונים שלך.

מחליטים:

(1) להסמיך את יו"ר ועדת השרים לוויסות הבנייה להתקין תקנות על פי חוק הפיקוח על המצרכים והשירותים, תשי"ח-1957, להסדר הבנייה בישראל, שתכלולנה את העקרונות שלהלן. הגבלות אלו לא תחולנה על העיר העתיקה בירושלים.

(2) ועדות התכנון המקומיות, או המתוזזות, או המיוחדות, לא יוציאו רשיונות בנייה לגבי בנייה בייעודים כדלקמן:

א. בנייה למבני ציבור - בנייה מיועדת למתן שירותים ציבוריים ואישיים והיא כוללת מבנים לשירותי חינוך (פרט לגני-ילדים ובתי-ספר יסודיים ובתי-ספר תיכוניים), בריאות, סעד, מינהל ממשלתי וגופים ציבוריים, בידור, ספורט, החכורה, אחסנה וקשר ושירותים אחרים.

ב. בנייה להארחא - כמפורט להלן: אכסניות, בתי מרגוע, בתי הכראה.

ג. בנייה למשרדים.

תוקף הוראה זאת מיום פרסום התקנות ועד כ"ב בטבת תש"ל (31.12.69).

(3) רשיונות בנייה לייעודים לעיל שניתנו בעבר, אך טרם הוחל בעבודות הבנייה, בטלים עם פרסום התקנות.

חידוש הרשיונות האמורים לאחר יום כ"ב בטבת תש"ל (31.12.69) ייעשה בדרך אדמיניסטרטיבית כאילו עבר את כל התהליכים ושולמו כל ההיטלים עפ"י החוק.

(4) להקים ועדת מעקב מורכבת מנציגי משרדי השיכון, קליטת העליה, האוצר (שני נציגים) ומרכז השלטון המקומי בישראל.

(5) הממשלה רשעת לפניה הודעת נציגי מרכז השלטון המקומי בישראל, כי הרשויות המקומיות יווסתו את הבנייה כך, שתנתן עדיפות מוחלטת להקמת שיכונני עולים.

(6) תוקם ועדה להסדר הבנייה בהרכב ועדת השרים לוויסות הבנייה (שהוקמה על פי החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה, מיום כ"ג בתשרי תשכ"ט (15.10.68), בצירוף שני נציגי מרכז השלטון המקומי ונציג ארגון המועצות האיזוריות.

(7) תפקידי הועדה יהיו:

א. לסווג בנייה לצורך צו זה.

ב. להנחות את ועדות התכנון במתן רשיונות במסגרת המכסות התלת-חודשיות, בהתאם לעדיפויות ובלבד שתנתן עדיפות מוחלטת לשיכונני עולים.

ג. לדרוש מועדות התכנון להמציא לה דו"ח וכל הידיעות שייראו לה דרושות לצורך מילוי תפקידה.

ד. לדון בעררים על החלטות ועדות התכנון, בכל הנוגע להוראות על פי התקנות האמורות לעיל.

שר התיירות ושר הפיתוח מ. קול:

נזכרו כאן ענייני הבנייה בירושלים העתיקה. בועדת השרים הוזכר גם עניין רמת הגולן. המדובר הוא שצטוץ 5,000 פועלים, צריך למצוא 100 פועלים בשביל בנייה ברמת הגולן. לא נתקבלה החלטה מפורשת בעניין זה. ההנחה היתה, בהסכמה כללית, כי העניין הוא רציני לקראת החורף המתקרב. הייתי רוצה שזה יהיה כדבר מובן מאליו, ש-100 פועלים אלה לא יהוו בעיה, שצריך להפריש פועלים אלה בשביל בנייה ברמת הגולן.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

שני דברים לא נכנסו במפורש להצעות ההחלטה, אם כי היה רצון טוב, וזה תלוי במשרד השיכון. הנושא האחד - זה עניין רמת הגולן; והנושא השני - תוספת חדרים להתיישבות בצפון, במושבים והחלפת גגות רעפים בבתי ילדים בקיבוצים. כל זה צריך משרד השיכון, במשא ומתן שלו עם הבונים, לכלול.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להבהיר את הנושא. החדרים הנוספים למושבים - זה מקלטים. במשק הקיבוצי בונים מקלטים, אין מקלט ליד כל בית במושב. ופה רצו לפתור שתי בעיות בבת-אחת - והחשיבות והדחיפות עכשיו לחדר הנוסף במושב זה לבנות את החדר כך, שיוכל לשמש גם בתור מקלט.

שר השיכון מ. בנטוב:

במושבי ספר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא מדברת על מושבים אחרים, רק על ישובי

ספר.

מוכרחים להכניס חדר נוסף זה לקטיגוריה של

מקלטים.

שנית, לא יתכן שלא תתחיל באותם המקומות בגולן, שהתכנון כבר מוכן. למדנו, לצערנו - וזה דבר אובייקטיבי - שהתכנון לוקח הרבה זמן. ישנם 2-3 מקומות שאומרים, שברוך השם, התכנון כבר נגמר. כאשר הייתי שם לפני שבועיים ויותר, אז כבר 2-3 שבועות היה התכנון גמור, וכינתיים עברו עוד 2-3 שבועות. לכל הדעות, על הגולן בחורף זה לא זמן נוח לבנות.

ואשר להחלפת הגגות - מדובר בעיקר על מוסדות ילדים. ובאמת, כל יום וכל שבוע אנחנו שומעים שאנו חיים בנסים, אבל נדמה לי שישנו צו האומר, שאין לסמוך על הנס. ואין להעלות זאת על דל שפתנו, מה זה מוסדות ילדים, אם חלילה יקרה משהו בגלל זה שלא החליפו גגות. יש איזה דברים, שאי אפשר לעבור עליהם לסדר היום מבלי להזכיר אותם ומבלי להבטיח אותם. וענין החלפת הגגות הוא אחד מהם. ערב פסח היתה לי פגישה עם אנשי המשקים בצפון ודיברו על הגגות, ואנו כבר מתקרבים לראש השנה.

שר השיכון מ. בנטוב:

נתחיל מהגגות - הקצב נקבע על ידי המשקים, הם לא

יכולים לעשות זאת בבת-אחת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני יודעת את זאת.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני רוצה שהממשלה תדע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

המשקים לא יכולים לפנות את הילדים בבת-אחת - את התורה הזאת למדתי. אם תגיד לי שזה תלוי אך ורק במשקים, ובמידה שהמשקים יכולים לפנות את הבתים, מחליפים את הגגות, אין לי טענות.

שר השיכון מ. בנטוב:

זה המצב ביחס לגגות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה לבדוק את זאת עוד פעם.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מוכן, אולי יש באיזה מקום שזה לא מתבצע כך,

אבל בדרך כלל זה כך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

חשבתי בטיפשותי, שאפשר לגייס פועלים ולהחליף את הגגות. למדתי את התורה הזאת יפה, מאז עברו שישה חודשים.

שר השיכון מ. בנטוב:

בנו כבר הרכה גגות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

וכי אמרתי שלא? כל מה שאני מבקשת הוא לבדוק היטב.

שר השיכון מ. בנטוב:

בהחלט.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא לסמוך על דבר כללי. תבדוק זאת עם אנשי הקיבוצים. וזה לא מדובר על קיבוצים בכל רחבי הארץ, אלא יש איקס קיבוצים הנוגעים בדבר, וזאת תבדוק אתם.

שר השיכון מ. בנטוב:

ביחס לגולן - לפי הדו"חות שאני קיבלתי - ואהיה עם השבוע - בכל מקום שגמרו את התכנון, ויש 2-3 מקומות, ניגשים מיד לבנייה וגומרים עם הקבלן. זאת בונה קבלן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה לא תכעס אם אגיד לך, בנטוב, מה שאתה אומר היום זה בדיוק מה שאמרו לנו לפני שלושה שבועות, שהכל מוכן, אבל חסר דבר קטן - שיהיה קבלן שיביא פועלים וייגש לעבודה. חבל שאתה תיסע לשם בשביל זה. אני רוצה להגיד לך כי חבל עליך, בגלל ה"מנה" שאתה תקבל שם. אין צורך שתיסע כדי לדעת זאת.

שר השיכון מ. בנטוב:

אינני מפתח מ"מנות". אני רוצה לבדוק אם מסרו לי נכון, שיש מקומות שנוכדים. יש שבונים שם בתים טרומיים, מביאים את הבתים הטרומיים ומעמידים אותם. יכול להיות שאחזו את עיני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תדבר עם רענן וייץ ותקבל אינפורמציה מדויקת.

זה לא מחקר של אטום.

שר השיכון מ. בנטוב:

ביחס לבעיה בכלל של האנשים הדרושים בצפון - שם הקבלן היחידי כמעט זה "סולל בונה". אנחנו עכשיו דורשים ממנו שיקבל את סולם העדיפויות שלנו בין העבודות שלו, שירכז את הפועלים שלו באותן העבודות עליהן מדובר עכשיו - על חשבון עבודות אחרות שהוא מבצע שם, אם כי זה לא נוח לו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפי דעתי, גם "מקורות" עובדת שם במקלטים.

שר השיכון מ. בנטוב:

לא מדובר על מקלטים, אלא על בנייה בכלל - גגות, חדרים נוספים וגולן. אבל אנחנו נעמיד את זאת בשורת עדיפות ראשונה, לגבי הקבלן שלנו "סולל בונה" ונפסיק עבודות אחרות.

שר הפנים מ.ת. שפירא:

אולי תכניס קבלנים פרטיים ויעשו את זאת יותר

מהר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא יודעת אם יעשו זאת יותר מהר. לא כתוב בשום מקום, שיעשו יותר מהר. אני מציעה לך לקבל מהשר שפירא רשימה של קבלנים, בתנאי שיהיו קטנים.

שר השיכון מ. בנטוב:

יש לנו שם קבלנים קטנים לעבודות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שייסעו לגולן לעשות עבודות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם עובדים שם. גם הקבלן לא תמיד משיג את

הפועלים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בנוסף, הדברים הם ברורים: חדר שלישי במושבים בצפון, זה כאילו מקלט; החלפת גגות במוסדות ילדים ובנייה על הגולן - כל זה בשורה אחת של עדיפות אלף... לא צריך לבדוק את זאת, לא צריך לחקור, הכל ברור וידוע, כל מה שנחוץ זה למצוא קבלנים גדולים וקטנים, כל מי שישנו - לעבוד בזה. כי גם במקלטים, גם בחדר שלישי - במידה שמדובר על הצפון ובהרים - גם בענין הגולן, בעוד חודש-חודשיים לא יהיה כל צורך לדבר על זאת, כי אי-אפשר יהיה לגשת לעבודה.

השר פ. ספיר:

אני רוצה להציע עוד רעיון. זה לקח זמן, לפני זה חשבנו שזה לא טוב, ענין הבתים הטרומיים. אולי יחשבו על עוד 2-3 בתי חרושת יותר משוכללים.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

אפילו הצעתי להביא בתים טרומיים מחו"ל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבקשת את הועדה, שתיקח את כל ההצעות האלו בחשבון, והעיקר שמחליטים לבצע את זאת.

911. חשיפת רשתות ארגוני המזבלים - המשך הדיון (ר' סעיף 905)

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מצטערת, שאנחנו מתבקשים לחזור עוד פעם בענין הבית בעיר העתיקה. קודם כל, יש הודעה מראש העיריה, שהמשרד הממונה, משרד החוץ, הוא נגד הריסה ובעד הפקעה. כל שירותי הבטחון והעיריה היו בעד ההריסה של הבית, לא פיצוץ, כי אם הריסה באמצעים מכניים. אבל יש דרישה ממשרד החוץ לחזור עוד פעם לשאלה הזו.

שר החוץ א. אבן:

בדקתי הבוקר ונמלכתי בדעתי לגבי ביצוע ההחלטה. המצב במועצת הבטחון בסוגית ירושלים הוא כדלהלן: נציגנו קיים חשבת מגעים עם או-טאנט וגם עם נציגי המערב והבחין באי-רצון אצלם להמשיך את הדיון שנתקיים בחודש שעבר. האמריקאים סבורים, שאם לא יהיו מאורעות מיוחדים, המועצה לא תתכנס. וכן או-טאנט איננו לוחץ עלינו לנסח תגובה יותר מפורשת על מכתבו מאותה התגובה שהשמיעו נציגינו בישיבת מועצת הבטחון. מאידך, ממקור לא גלוי ידוע לנו, כי אל-פארח, נציג ירדן, חזר לניו-יורק ועושה מאמצים לכנס את מועצת הבטחון אחרי גמר הדיון בתלונת לבנון, אולם נתקל באדישות.

על רקע זה הייתי רוצה הודמנות לשקול, אם ההבדל בין הריסת הבית ותפיסתו איננו עלול להיות הגורם המכריע לגבי כינוס מועצת הבטחון השבוע. אני מודה, כי מקוצר רוח ועבודה קשה, חשיקול הזה לא היה לנגד עיני כאשר הכרענו. אני לא מציע להכנס לענייני יוקרה, אני מכבד את אלה שמחלבים. כששד הבהיר דעתו בענין ביירות במשך 5 דקות, איש לא ערער על זאת. הרקע הזה הוא לפני עכשיו.

לאחר שהתייעצתי עם שד המשטרה, אני מציע לא לבטל את ההחלטה, אלא שנסתפק בתפיסת הבית עכשיו ונשעה הריסתו עד שנוכל להתייעץ יותר.

ראש הממשלה ג. מאיר :

ההצעה עכשיו היא לתפוס את הבית, לא לבטל את

ההחלטה.

שד החוץ א. אבן :

לא להרוס אותו, אלא להסתפק בתפיסה עכשיו ובירור הענין הזה היום-מחר. אם יתברר גם לנציגנו שם, שזה יכול להיות הכדל בין כינוס לאי-כינוס המועצה, אולי נבקש את הממשלה לעיין מחדש בעצם ההחלטה, או את ועדת חשרים, אם תתכנס לפני הממשלה.

שד החינוך והתרבות ז. ארן :

אני מציע לקבל את זאת.

חשר י. ספיר :

אני הייתי נגד ההריסה והייתי בעד תפיסה. אני מוכן לעמוד על דעתי. דבר אחד אני רוצה להוסיף: חוששני שהעובדה שיש דיונים במועצת הבטחון ובגללם נצטרך לשקול תמיד בעניינים מדיניים ובטחוניים, אנחנו לא נוכל לבצע שום דבר בטחוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא חושבת, שזה היה הקו המדריך עד עכשיו את

הממשלה.

השר י. ספיר:

אני אומר להיפך, היות וזה לא היה הקו המדריך, אינני יודע אם במקרה זה אי-אפשר להשהות את הריסת הבית לשבוע-שבועיים. אני לא רואה בזה אסון גדול. אני מקבל את ההצעה להשהות לשבוע-שבועיים את הביצוע. ההחלטה לא בטלה.

שר המטרה א. ששון:

אני מציע לא לבטל את החלטת הממשלה בדבר ההריסה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין הצעה כזו.

שר המטרה א. ששון:

בינתיים דוחים את הביצוע, ותופסים לעת עתה את הבית. אם כי אני רוצה להדגיש, שאנחנו בעד זה בדלית ברירה. אנו בעד זה בפירוש שיש להרוס, אומרים לחבלנים שירושלים לא שונה במקרה זה ממקומות אחרים. אחרת יוצא כאילו אומרים להם: בירושלים אתם יכולים לצבור נשק ולא יקרה לכם שום דבר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אותך אני לא מבינה. אתה מציע עכשיו הצעה משני חלקים: אתה אומר לא לבטל את ההחלטה על ההריסה - אין הצעה כזו לבטל, ההחלטה עומדת; ואתה מציע לדחות את זאת ובינתיים מיד לתפוס את הבית. אחר כך אתה מוסיף לנו מדוע זה לא טוב.

שר המטורה א. ששון:

בהחלט. מה שהייתי רוצה, שלא מביאים את הדבר פעם נוספת לממשלה - ההחלטה קיימת. אפשר יהיה להתייעץ עם ראש הממשלה ושר החוץ ביחס לעיתוי, אבל לא לחדש את הדיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם לא מבטלים את ההחלטה, אז היא קיימת. השאלה היא של עיתוי. אם בעוד שבוע - עשרה ימים, יבוא מישור ויגיד כי העיתוי הוא זה, ומישור יערער על כך, זה יהיה ערעור, אבל ההחלטה קיימת.

מ ח ל י ט י ם :

בהמשך להחלטה מס' 505 מהיום, לתפוס בשלב זה את ביתה של לוטפיה חג' איברהים חווארה, תוך הוצאת דייריו.

החלטת הממשלה מס' 905 בדבר הריסת המבנה, נשארת בתוקפה ועיתוי ביצועה ייקבע על דעת ראש הממשלה.

912. הרחבת איזור שיקום בנחלאות, ירושלים (המשך הדיון מיום 3.8.69)

שד השיכון מ. בנטוב:

אני מבקש להעלות את ענין נחלאות, כי זה קשור בתאריך. היום התאריך האחרון לפי החוק.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

יש לי הצעה לסדר - שאחד ידבר בעד ואחד נגד ונצביע.

שד השיכון מ. בנטוב:

ההחלטה שלנו היום איננה החלטה מהותית, אלא פרוצדורלית. לפי החוק, כאשר רוצים להכריז על איזור מסויים כעל איזור שיקום, צריך לתת הודעה מוקדמת, שתפקידה הוא בשני דברים: (א) מונעים ספסרות בקרקעות למשך תשעה חודשים; ו-(ב) ונותן אפשרות לעשות סקר מפורט ולהציע תכניות. אחרי תום תשעה חודשים, חייבת והממשלה להחליט אם היא רוצה שיהיה שם איזור שיקום או לא. יכולים לבטל או לאשר את הענין. אם לא עושים שום דבר, פג כוח ההחרמה.

קיבלנו הכרעה בראשית השנה, בסוף אוקטובר יבוא לאישור אם רוצים לשקם או לא רוצים לשקם.

מה הופיע פה? על גבול איזור זה, שהוכרז כאיזור שיקום, החליט צוות של תכנית העבודה של ירושלים, עם עיריית ירושלים, להעביר דרך ראשית, כביש ראשי, אחד הכבישים הראשיים של ירושלים, ברוחב של 40 מטר. זה יצריך הריסה של 170 בתים, אלה הם בתים קטנים, זה 170 משפחות - מזה 70 משפחות הן בתחום האיזור, שכבר הודענו עליו ו-100 מחוץ לתחום זה.

פה עלול להוצר מצב, ש-(א) אי-אפשר יהיה לעשות תכנון כללי, שחצי כביש הוא בצד אחד וחצי כביש בצד שני. זה מוכרח להיות בתכנון; ו-(ב) התכנון יהיה ל-70 משפחות. ל-100 משפחות אחרות יצטרך משרד התחבורה להפקיע ולטפל לפי כללים אחרים, וזה ייצור חיכוכים ובעיות וכו'; ו-(ג) מכיוון ששם עובר כביש ראשי, ערך הקרקע על יד הכביש הראשי יעלה מאד. מצד אחד, הקרקע תהיה חייבת להכנס לתחום של רשות בינוי ופינוי, שהקרקע תהיה של מינהל מקרקעי ישראל, אבל עלית ערך הקרקע ישמשו בה מעביל לבצע את תכניות הבינוי וחשיקום ומצד שני, זה יישאר פרטי ואנשים שם ירוויחו הון תועפות.

יש להבטיח: (א) שלא יוכלו להשתמש בכסף זה; ו-(ב) יש פה דבר משונה, שמישו יש לו במקרה בית מצד אחד, הוא לא מרוויח ומי שיש לו בית מצד שני של הכביש - מרוויח.

שד העבודה י. אלמוגי:

מי לא נותן לכם להרחיב את המעגל?

שד השיכון מ. בנטוב:

לכן צריך להוסיף זאת, זו תוספת של 38 דונם ל-350 משפחות, הגדלה ב-25% של האיזור הקודם. זה צריך להיות קשור עד תאריך אוקטובר, ואז כל התכנית תבוא בפני הממשלה להחלטה.

אני מבקש לאשר את זאת.

שד העבודה י. אלמוגי :

מה לאשר?

שד השיכון מ. בנטוב :

הודעה מוקדמת על הרחבת האיזור בעוד 38 דונם. בכלל לא הכנסנו את כל שכונת נחלאות.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוץ :

זה מתואם עם העיריה?

שד השיכון מ. בנטוב :

זו בקשת העיריה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני רוצה להכפיל את ההצעה של יגאל, ששניים ידברו בעד ושניים נגד. אחד בעד כבר דיבר.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני נגד בגלל כמה סיבות. ראשית, אני רוצה להקדים ולומר לשר השיכון - אני מתמצא די יפה בחוק הזה, כי אתה מתחיל כאילו לא מבינים פה. חוק בינוי ופינוי חוקק לשם מטרה מסוימת ואני לא רוצה שחוק זה ינוצל לתפקיד אחר. חוק בינוי ופינוי חוקק כדי לאפשר לקחת שכונת עוני, לבנות בשכונת עוני דירות יותר טובות בשביל אותם הדיירים, כדי לבטל את ה"סלאמס". החוק הזה לא חוקק כדי למנוע שאנשים שיש להם דירות טובות, אלא מפני שעובר שם כביש יתיקרו הדירות או תתיקרו הקרקע, כדי למנוע שלא ירוויחו - זה לא תפקיד החוק. עושים פלסטר מחוק זה, שרוצים לנצל אותו כדי למנוע מבעלי בתים להרוויח כסף. זה לא תפקיד החוק. על זאת ישנם חוקים אחרים - אם ישנם; ואם אינם - אינם.

שר הסעד י. בורג:

ומה הדין אם מיעהו יפנה לבג"צ?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לדעתי, הוא יזכה, אלא אם הממשלה תתעקש ללכת לכנסת לקבל חוק. זה ניצול לרעה של חוק בינוי ופינוי.

שר השיכון מ. בנטוב:

זו שכונת עוני!

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני שכן של אותה שכונה. אני יודע, שבאותו חלק שלא הוחלט עליו, הבתים הם די טובים. יש בתים מצויינים ודירות טובות. ישנם גם שיכונים שניבנו לפני מספר שנים. למה צריך עכשיו להחיל את החוק הזה בכללו על כל השכונה? מפני שעובר שם כביש, שהמדינה תרצה לזכות בהישג הכספי? זה לא צודק ולא נכון.

דבר שני, אני נגד הרחבה של החלטות על כינוי ופינוי היום. לפני שעה קלה אנחנו החלטנו על הקפאת בנייה ציבורית כדי לבנות דירות לעולים. אז עכשיו צריך ללכת להרחיב את הבינוי והפינוי? זה לא "סלאמס" כאלה, שקשה לגור בהם. ישנם שם בעלי בתים, שיכולים למשוך עוד קומה על הבית שלהם. מדוע לשלול מהם זאת? עכשיו הייתי מקפא את חוק כינוי ופינוי לשנה בינתיים, יש שם דירות - למה להקטין את מספר הדירות ביד אחת, בעוד שביד שניה עומדים להגביל את הבנייה הציבורית כדי שיהיו יותר דירות לעולים?

שר השיכון מ. בנטוב:

זה יהיה בעוד שנה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אז בעוד שנה תבוא עם ענין זה. למה אתה צריך עכשיו להקפיא את הבנייה? זו גם כן הקפאת בנייה של דירות פשוטות, לא של דירות לוקסוס. זה לא נכון. זו סתירה מיניה וביה, ובין שתי החלטות של אותה ישיבת הממשלה.

לכן, אני נגד החלטה זו.

השד י. ספיר:

בהמשך לדברי השד ורהפטיג, אני רוצה להדגיש את זאת ביתר הרחבה. זה לא "פייר" לא רק מבחינה זו, שהיום מחליטים כאילו שתי החלטות סותרות, אבל איפה היתה העירייה קודם? עיריית ירושלים לא קיימת שלושה חודשים, היא קיימת הרבה שנים בתוך המדינה, וזה לא בשטח שנוסף עכשיו. אם יש להם תכנית של כביש ראשי שם, בזמן שדנו בעניין זה החלטנו על איזור מסויים, יכלו לומר כי יש להביא בחשבון, שהעירייה מתכוונת להעביר שם כביש. אפילו לגבי החלק שכבר נכלל פה, לפי חוק זה הנתונים מאד חמורים, כי ברגע שמקבלים את זאת, מפסיקים כל אפשרות של פעולה וחווה זה לא חווה. אם זה היה מוצדק לגבי תכנית שמיועדת לשנות את הנוף שם, היא לא מוצדקת, משבידי העירייה סמכות מלאה, כשהיא מרחיבה כביש - היא מפרסמת ובאותו יום זה נחשב כמופקע. נוסף לזה, כשעירייה מחליטה על דבר כזה ומודיעה על אפשרות של הפקעה לצרכי כביש, אז מחיר הנכסים נקבע מאותו יום, ולא איכפת לה אם במשך הזמן קפצה ספקולציה. העירייה לא אחראית לשום ספקולציה.

מותר לעירייה ללכת בדרך שלה. היא רוצה לעשות כביש - תעשה כביש. אם זה יפגע בשטח נחלאות, זה ענין שלה. מספיק החוק שבידי העירייה להבטיח מה שהיא רוצה ולמנוע ספקולציה.

יש כאן תערובת של חוקים, תערובת של חומרות ותערובת שאין לה הצדקה, אלא סתם מפני שזה נוח לעירייה.

שד העבודה י. אלמוגי:

אני רוצה לומר לשד ורהפטיג, שבקיא בחוק - אני שיוזמתי את החוק, והיו לו שני תפקידים ולא רק תפקיד אחד: לחסל את שכונות העוני; ושנית, לתכנן רבעים חדשים. אם תקרא היטב בחוברת החוק תמצא שם את הדברים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הייתי שותף לסעיפים מסויימים בחוק זה.

שר העבודה י. אלמוגי:

והתווכחתי אתך לא מעט על סעיפים מסויימים. כתוב במפורש ואמרנו, שחלק גדול מהשכונות הן שכונות ותיקות בערים ותיקות, והן סותמות את "הריאות" של העיר. והתפקיד של החוק הוא כפול: גם תכנון מחדש וגם פתרון של שכונת עוני.

הדבר השני שאני רוצה להעיר, שאני מצטער על שני דברים: (א) שביחס לשכונת נחלאות רק עתה פרסמו את הפעלת החוק, כי נחלאות בירושלים הייתה צריכה להיות ראשונה, לפני שלוש שנים, כאשר פרסמו את זאת. זה לא אומר, שאתה מתחיל לבנות מיד, זה ייקח 2-3 שנים עד שתגמור את התכנון, את בעית התושבים, וזו בעיה של תשלום פיצויים. (ב) אני מצטער על הדבר השני - יש בזה משום טעם לפגם, כאשר אתה משנה גבול ואחר כך אתה רוצה להרחיב אותו. אני מודה בזה שזו שגיאה, ואני גם מודה בזה שיכולה להתחיל ספקולציה. אבל זה לא התפקיד של החוק הזה. לצד זה העיריה צריכה לדאוג. אבל אם יתברר מסיבה זו או אחרת, שאי-אפשר לתכנן היטב את הרובע החדש, אלא על ידי הרחבה, מדוע לא להרחיב?

השר י. ספיר:

על זאת לא דיברתי!

שר העבודה י. אלמוגי:

אני אומר בפירוש, שאם אמנם החלק אשר השד בנטוב מציע לצרף קשור לתכנון, לא לענין ספקולציות, וזה חשוב מבחינת התכנון של הרובע כולו לצרף את החלק הזה - צריך לצרף.

השד י. ספיר:

אתה רוצה שעל רגל אחת אחליט בזה?

שד העבודה י. אלמוגי:

אולי אפשר להטיל על 3-4 שדים שיבדקו את זאת מחדש, בסמכות הממשלה, ולהחליט.

שד השיכון מ. בנטוב:

היום הוא היום האחרון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

היום הוא היום האחרון, אבל אי-אפשר כך להחליט.

מדוע זה היום האחרון?

שד השיכון מ. בנטוב:

כי תשעת החודשים של כל האיזור מגיעים לסופם באוקטובר. עכשיו כשמכריזים, צריך לתת חודש ימים להתנגדות, לפי החוק, וחלקה זו צריכה לבוא באוקטובר יחד עם כל השטח. אני אומר שלא מפסידים שום דבר על ידי ההחלטה כעת, כי הענין כולו יגיע להחלטה סופית לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להבין - אי-אפשר לעמוד נגד זה, שהממשלה רוצה ללמוד את הענין. אולי שמספר שדים יבדקו את זאת, והיה אם לא יהיו חילוקי דעות ביניהם, יש להם סמכות של הממשלה להחליט; אם כן יהיו חילוקי דעות, זה יבוא בשבוע הבא לממשלה. האם שבוע זה הורס את כל הענין?

שר השיכון מ. בנטוב:

לפי התאריכים, זה יכול להיות מאוחר, כי צריך לתת חודש ימים להגשת התנגדויות.

השר י. ספיר:

זה יהיה יותר לא "פייר" לשלול מהם את תשעת החודשים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי החברים המוצעים לוועדה? אלמוגי, היות והצעת את הוועדה, אולי תציע גם שמות.

שר העבודה י. אלמוגי:

השר בנטוב, השר י. ישעיהו, השר י. ספיר, השר ורהפטיג והשר כרמל.

שר השיכון מ. בנטוב:

אולי גם אתה תהיה חבר הועדה?

שר העבודה י. אלמוגי:

אני לא יכול פיזית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מובן שתברר זאת גם עם העיריה.

השר ספיר ירכז את הועדה.

השר י. ספיר:

זה יהיה קשה לי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אז השר בנטוב ירכז את הועדה.

מ. ח. ל. י. ט. י. ס.:

להטיל על ועדת שרים לבדוק את פרטי ההצעה בדבר פרסום הודעה מוקדמת לגבי איזור שיקום נחלאות (הרחבה) ירושלים.

תגיע ועדת השדים להחלטה פה אחד - תהיה החלטתה על דעת הממשלה. אם יתעוררו חילוקי דעות, יוחזר הנושא לדיון הממשלה בישיבתה הקרובה ביום י' באלול תשכ"ט (24.8.69).

הרכב הועדה: שר השיכון - היו"ר, שר הדואר, שר הדתות, שר התחבורה וחסר י. ספיר.

913. קרן השוואה לתשלום תגמולים למשרתים במלואים

שר העבודה י. אלמוגי:

אני מקווה, כי תוך חמש דקות נוכל לסיים עם סעיף זה. שר האוצר הציע כי משרד האוצר יממן קופתית את כל הגרעון שנוצר בביטוח הלאומי בעד התגמולים למשרתים במלואים, עד 31.3.69.

הממשלה מטילה על שר האוצר ועל שר העבודה ועל נציגיהם בוועדה הציבורית לגרום לכך, שהחל מ-1.12.69 תכסה היא הן את הגרעון המצטבר והן ההוצאות של הקרן.

עד 31.3.69 מסתכם הגרעון ב-33 מיליון לירות, ועד 1.4.70 הוא יגיע ל-57 מיליון לירות. לא יכולתי לשאת, כאחראי למוסד לביטוח לאומי, בגרעון שאין לו כיסוי. ההסתדרות והתעשיינים סרבו בשנה אחת להעלות פעמיים את השיעורים. פעם אחת העלינו וזה לא מספיק, כי המלואים גדולים. ברגע ששר האוצר מודיע שהגרעון מכוסה על ידי הממשלה, ובצדק, אבל הובע שהממשלה תחליט שלא יוצרו גרעונות נוספים על חשבון הממשלה, אלא ששנינו צריכים לפעול שקרן השוואה תכסה זאת - על זה אין התנגדות.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה ז. שרף:

ההצעה היא, שתכסה גם רטרואקטיבית?

שר העבודה י. אלמוגי:

זה לא ויכוח אתי. אתי אין לך ויכוח. אם הממשלה תחליט שהעובדים והתעשיינים יכסו במשותף גם את הגרעון רטרואקטיבית לאחר שהממשלה אחראית לו - זה ויכוח בממשלה, לא אתי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הממשלה יכולה להחליט על ההסתדרות, שהיא תשלם?

שר העבודה י. אלמוגי:

מחליטים שעל שר האוצר ושר העבודה לפעול, לבוא אתם בדברים. אם שני הגורמים לא יסכמו, נצטרך להביא זאת לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מוכרחה לגמור את הישיבה מוקדם. אם ישנו ויכוח על סעיף זה, לא נוכל לדון בו היום.

המשך הדיון בסעיף הנ"ל נדחה.

914. אשרור הסכם לשיתוף פעולה מדעי וטכני בין מדינת ישראל ובין הרפובליקה של אורוגוואי

שר החוץ א. אבן:

הממשלה מתבקשת לאשרר הסכם המו"מ לשיתוף פעולה מדעי וטכני בין ישראל ואורוגוואי, כולל חילופי מומחים.

הסעיף מדבר בעד עצמו. לרגל היחסים בינינו ובין אורוגוואי, מאז קום המדינה, אני מציע לאשרר זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מאשררם. תודה רבה. הישיבה נעולה.

מ ח ל י ט י מ :

לאשרר את ההסכם לשיתוף פעולה מדעי וטכני בין מדינת ישראל ובין הרפובליקה של אורוגוואי, אשר נחתם במונטבידאו ביום ט"ז בסיוון תשכ"ח (12.6.68).

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אפשר לשאול שאלה את שר החוץ?

ראש הממשלה ג. מאיר:

שאל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני שואל על "ועדת הזוועות", ועדת האו"ם ל"זוועות" של ישראל, שהיא פעילה ובינתיים היא צוברת מה שהיא צוברת. מה משרד החינוך ממליץ בקשר לענין זה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

שאלה את השאלה אחרי שהודעתי שהישיבה ננעלה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני נכנע לחוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זו מקדמה לישיבה הבאה.

ה י ש י ב ה נ ע ו ל ה